

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Vzdělávání dospělých jako příležitost pro udržení zaměstnanosti – rekvalifikace a regulovaná povolání

2021–2022

Autorský tým

Dušánek David, Mgr. (TREXIMA)

Janošová Lucie, Ing. (TREXIMA)

Mrázek Pavel, Ing. (TREXIMA)

Slováčková Markéta, Ing. (TREXIMA)

Obsah

Seznam obrázků.....	4
Seznam tabulek.....	5
Úvod	6
Manažerské shrnutí	7
1 Překvalifikovaní zaměstnanci.....	10
1.1 Překvalifikovanost na pozicích ohrožených 4. průmyslovou revolucí	13
2 Systém regulovaných jednotek.....	16
2.1 Základní informace a legislativní rámec.....	16
2.2 Struktura informačního systému Uznávání odborných kvalifikací.....	17
2.3 Silné a slabé stránky	22
3 Rekvalifikace	23
3.1 Základní informace a legislativní rámec.....	23
3.2 Rekvalifikační programy akreditované podle zákona o zaměstnanosti.....	24
3.3 Silné a slabé stránky	28
4 Národní soustava kvalifikací a profesní kvalifikace.....	30
4.1 Základní informace a legislativní rámec.....	30
4.2 Profesní kvalifikace, jejich hlavní části a související pojmy	30
4.3 Autorizace, autorizované osoby a autorizující orgány	32
4.4 Struktura a naplněnost Národní soustavy kvalifikací.....	35
4.5 Standardizace systému profesního vzdělávání a posílení role zaměstnavatelů	37
4.6 Silné a slabé stránky	41
5 Regulované jednotky, rekvalifikace a profesní kvalifikace	42
5.1 Regulované jednotky a další vzdělávání.....	42
5.2 Regulované jednotky zohledňující rekvalifikace a profesní kvalifikace jako rovnocenné alternativy požadovaného vzdělání.....	44
5.3 Regulované jednotky zohledňující rekvalifikace.....	46
5.4 Regulované jednotky zohledňující profesní kvalifikace	46
5.5 Regulované jednotky bez vazby na systém rekvalifikací a Národní soustavu kvalifikací	47
6 Konkrétní příklady propojení regulovaných jednotek na další systémy	49
6.1 Realitní zprostředkování	49
6.2 Zednictví.....	50
6.3 Profesní kvalifikace v oblasti elektrotechniky	52
6.4 Opravy silničních vozidel	54
6.5 Sanitář	56
Závěr	57
Použité zdroje	59
Příloha – Tabulková část	60

Seznam obrázků

<i>Obrázek 1.1: Počet zaměstnanců a medián hrubé měsíční mzdy ve 4.,5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO v roce 2020 podle překvalifikovanosti.....</i>	11
<i>Obrázek 1.2: Počet a podíl překvalifikovaných zaměstnanců ve 4.,5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO v roce 2020 podle pohlaví.....</i>	11
<i>Obrázek 1.3: Počet a podíl překvalifikovaných zaměstnanců ve 4.,5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO v roce 2020 podle věku .....</i>	12
<i>Obrázek 1.4: Počet a podíl překvalifikovaných zaměstnanců ve 4.,5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO v roce 2020 podle sféry .....</i>	12
<i>Obrázek 1.5: Počet a podíl překvalifikovaných zaměstnanců ve 4.,5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO v roce 2020 podle velikosti firmy.....</i>	13

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1.1: Podíl překvalifikovaných zaměstnanců na pozicích ohrožených 4. průmyslovou revolucí v roce 2020.....</i>	14
<i>Tabulka 2.1: Základní popis vybraných položek regulované jednotky .....</i>	20
<i>Tabulka 2.2: Počty a typy regulovaných jednotek v gesci jednotlivých odpovědných orgánů .....</i>	21
<i>Tabulka 3.1: Nejčastěji akreditované rekvalifikační programy (bez rozlišení typu).....</i>	27
<i>Tabulka 4.1: Vazby EQF a stupňů počátečního formálního vzdělávání.....</i>	31
<i>Tabulka 4.2: Rámcový popis jednotlivých částí hodnoticího standardu profesní kvalifikace .....</i>	32
<i>Tabulka 4.3: Příslušnost ústředních správních úřadů k autorizaci pro povolání (Příloha k zákonu č. 179/2006 Sb.) .....</i>	33
<i>Tabulka 4.4: Počty platných profesních kvalifikací v jednotlivých oborech (odvětvích) .....</i>	35
<i>Tabulka 4.5: Počty platných profesních kvalifikací v členění podle úrovně EQF.....</i>	36
<i>Tabulka 4.6: Počty a podíl akreditovaných rekvalifikačních programů.....</i>	38
<i>Tabulka 4.7: Počty typů akreditovaných rekvalifikačních programů ve sledovaném období .....</i>	38
<i>Tabulka 4.8: Podíly typů akreditovaných rekvalifikačních programů ve sledovaném období .....</i>	38
<i>Tabulka 4.9: Počty akreditovaných rekvalifikačních programů v členění podle typu .....</i>	40
<i>Tabulka 5.1: Struktura regulovaných jednotek zařazených do analýzy podle odpovědného orgánu a typu RJ.....</i>	43
<i>Tabulka 5.2: Struktura regulovaných jednotek zařazených do analýzy podle identifikované kvalifikační úrovně .....</i>	43
<i>Tabulka 5.3: Regulované jednotky zohledňující rekvalifikace a profesní kvalifikace .....</i>	44
<i>Tabulka 5.4: Regulované jednotky zohledňující rekvalifikace.....</i>	46
<i>Tabulka 5.5: Regulované jednotky zohledňující profesní kvalifikace .....</i>	47
<i>Tabulka 5.6: Regulované jednotky bez vazby na systém rekvalifikací a Národní soustavu kvalifikací .....</i>	47
<i>Tabulka 6.1: Rozbor RJ Realitní zprostředkování .....</i>	49
<i>Tabulka 6.2: Realitní zprostředkování - vývoj celkového počtu udělených živnostenských oprávnění v letech 2020 - 2021.....</i>	50
<i>Tabulka 6.3: Rozbor RJ Zednictví .....</i>	51
<i>Tabulka 6.4: Zednictví – vývoj celkového počtu udělených živnostenských oprávnění v letech 2016, 2019, 2021.....</i>	52
<i>Tabulka 6.5: Rozbor RJ Opravy silničních vozidel.....</i>	54
<i>Tabulka 6.6: Opravy silničních vozidel – vývoj celkového počtu udělených živnostenských oprávnění v letech 2016, 2019, 2021 .....</i>	55
<i>Tabulka 6.7: Rozbor RJ Sanitář .....</i>	56

Úvod

Východiskem pro tuto analýzu jsou doporučení formulovaná v dokumentu „Analýza SWOT – Změny na trhu práce a nová role zaměstnanců v období Společnost 4.0“ realizovaného v rámci projektu ČMKOS „Posilování kapacit sociálních partnerů pro vedení sociálního dialogu na všech jeho úrovních s vazbou na změny ve struktuře práce a zaměstnanost v období realizace Průmyslu – Společnosti 4.0“. Konkrétně se jedná především o tato doporučení:

- Podpořit realizaci programů re-skillingu a up-skillingu „překvalifikovaných“ osob pracujících v profesích s nižším vyžadovaným stupněm vzděláním, s potenciálem pro rekvalifikaci na profese spadající do 1., 2., 3. či 7. hlavní třídy zaměstnání CZ-ISCO, které vyžadují vyšší kvalifikaci a jsou perspektivní z hlediska budoucnosti a uplatnění na trhu práce.
- Více podpořit Národní soustavu kvalifikací (NSK) jako národní systém uznávání a ověřování kvalifikací. Propagovat profesní kvalifikace jako nástroj sloužící k posilování postavení držitelů osvědčení o zkouškách z profesních kvalifikací na pracovním trhu obecně. Tím se zvyšuje nezávislost těchto osob na jednom konkrétním zaměstnavateli.

Cílem této analýzy je proto popis problematiky překvalifikovaných zaměstnanců, tj. zaměstnanců, jejichž nejvyšší dosažené vzdělání je vyšší než kvalifikační požadavky na jimi vykonávanou profesi. Bude sledován počet a podíl překvalifikovaných zaměstnanců ve 4., 5. a 8. hlavní třídě zaměstnání dle klasifikace CZ-ISCO v členění podle velikosti firmy či sféry, charakteristiky překvalifikovaných zaměstnanců z hlediska pohlaví, věku či úrovně odměňování. Dále bude provedena rámcová analýza problematiky překvalifikovanosti zaměstnanců ve vztahu k pozicím ohroženým 4. průmyslovou revolucí.

Dále bude provedena rámcová analýza systému regulovaných povolání a činností v České republice. Pozornost bude věnována základní analýze současného stavu a možnostem širšího využití systému rekvalifikací (především dle zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů) pro kvalifikační přípravu na výkon regulovaných činností).

Nedílnou součástí této studie bude také rámcová analýza současného stavu a možností širšího využití standardizovaného systému profesních kvalifikací v Národní soustavě kvalifikací, dle zákona č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů, jako možná verifikace odborné způsobilosti pro výkon regulovaných činností.

Manažerské shrnutí

Překvalifikovaní zaměstnanci

- V případě 4., 5. a 8. hlavní třídy zaměstnání CZ-ISCO předpokládaná kvalifikace odpovídá maximálně úplnému střednímu vzdělání s maturitou.
- Nejvíce překvalifikovaných zaměstnanců ze zmíněných hlavních tříd bylo v roce 2020 ve 4. hl. tř. CZ-ISCO. Do této hlavní třídy patří například účetní, administrativní pracovníci, fakturanti apod. a v roce 2020 v ní pracovalo cca 67 tis. překvalifikovaných zaměstnanců (22 %), přičemž 50 tis. z toho tvořily ženy.
- Mezi pracovníky ve službách a prodeji (5. hl. tř. CZ-ISCO) mělo v roce 2020 vyšší než potřebnou kvalifikaci necelých 30 tis. zaměstnanců (7 %).
- Ve skupině obsluhy strojů a zařízení, montérů (8. hl. tř. CZ-ISCO) bylo v roce 2020 překvalifikováno 11 tis. zaměstnanců (2 %).
- Celkově na českém trhu práce v roce 2020 pracovalo 108 tis. překvalifikovaných zaměstnanců ze 4., 5. a 8. hl. tř. CZ-ISCO, což odpovídalo cca 3 % z celkového počtu zaměstnanců v ČR.

System regulovaných povolání a činností v České republice

- V České republice je aktuálně evidováno 331 jedinečných regulovaných jednotek v následující struktuře: 245 povolání a činností, 93 živností, 4 samostatně výdělečné činnosti. Regulované jednotky spravuje celkem 23 odpovědných uznávacích orgánů.
- Konkrétní obsah a struktura detailních informací o regulovaných jednotkách závisí na konkrétních správcích odpovědných regulujících orgánů, což generuje v některých případech tyto problémy: nejednotná podoba uváděných informací, nepravidelná aktualizace, neaktuálnost informací, absence záznamu o poslední aktualizaci záznamu. Je tedy nutno ověřovat informace uváděné u jednotlivých regulovaných jednotek také z dalších nestrukturovaných zdrojů.
- Informační systém Uznávání odborných kvalifikací je technicky zastaralý. Datový model nezohledňuje propojení na související informační systémy.

Současný stav a možnosti širšího využití systému rekvalifikací pro kvalifikační přípravu na výkon regulovaných činností

- Ve zkoumaném období (1. března 2019–28. února 2022) byla udělena akreditace 1823 rekvalifikačním programům.
- Celkem 12 regulovaných jednotek (ze 77 analyzovaných) akceptuje jako jeden z odpovídajících kvalifikačních předpokladů osvědčení o úspěšném absolvování akreditovaného rekvalifikačního kurzu podle zákona o zaměstnanosti. Adekvátní rekvalifikační kurzy (programy) však reálně neexistují. Není tak plně využit potenciál

systemu dalšího vzdělávání jako cesty k získání odpovídající odborné způsobilosti formou re-skillingových programů.

- Databáze akreditací MŠMT je klíčovým informačním systémem pro ověřování platnosti osvědčení o absolvované rekvalifikace. Současné řešení však neodpovídá jeho významu. Systém je zastaralý, obsahuje chybné záznamy a nejednotné datové soubory.
- Některé akreditované programy mohou být základem up-skillingových programů (např. v oblasti rozvoje digitální gramotnosti).

Národní soustava kvalifikací jako možná verifikace odborné způsobilosti pro výkon regulovaných činností.

- Národní soustava kvalifikací (NSK) obsahovala k datu 13. 4. 2022 celkem 1448 profesních kvalifikací členěných do 26 oborů (odborných směrů). Z hlediska kvalifikační úrovně (EQF) jsou nejčetněji zastoupeny profesní kvalifikace odpovídající EQF na úrovni 3 (celkem 711 PK) a EQF 4 (celkem 471 PK).
- Bylo realizováno více než 250 000 zkoušek z profesní kvalifikace.
- V analyzovaném vzorku 1823 akreditovaných rekvalifikačních programů mírně převažují programy vedoucí k čisté rekvalifikaci. V posledním období jejich podíl narůstá na úkor rekvalifikačních programů vedoucích k některé z profesních kvalifikací. Důvodem může být absence propagace Národní soustavy kvalifikací a současné nedostatečné využití potenciálu propojení dalšího vzdělávání a ověření jeho výsledků.

Další vzdělávání a uznávání jeho výsledků

- Vzdělávání dospělých představuje významnou příležitost pro udržení zaměstnanosti a zvýšení kvalifikace a zaměstnatelnosti občanů. Absolventi odborných akreditovaných programů dalšího vzdělávání mohou nahrazovat nedostatek zaměstnanců i nových absolventů z počátečního vzdělávání ve vybraných oborech nebo odvětvích.
- Individuální vzdělávací účty zpřístupní další vzdělávání širokému spektru osob, systém na to bude muset adekvátně reagovat. Otevírá se zcela nové pole působnosti pro odbory – intenzivnější zapojení do souvisejícího poradenství a propagace dalšího vzdělávání.
- V některých oborech (např. elektro) se podařilo změnit tradiční akcent na počáteční vzdělávání směrem k uznávání alternativy v podobě dalšího vzdělávání. Stále však existuje velké množství činností a profesí z více oborů, které nejsou standardizovány v Národní soustavě kvalifikací.
- Je vhodné do budoucna prosazovat a systematizovat modularizovaný přístup ke vzdělávání – jednotlivé kompetence nebo jejich skupiny v Národní soustavě kvalifikací mohou již dnes sloužit jako základ modulů a potenciál pro mikrokredity.

Informační systémy a technické podmínky

- Související infrastruktura a informační systémy jsou až na výjimky zastaralé a neodpovídají vždy potřebám uživatelů z veřejné a komerční sféry. Mezi systémy vzdělávání a ověřování jeho výsledků je dosud relativně nízká úroveň kompatibility.
- Bude nutno digitalizovat procesy a modernizovat informační systémy. Ideálním řešením by mohla být např. mezirezortní integrace v rámci robustnějšího komplexního systému.

Role a význam odborů

- Modernizovaný systém dalšího vzdělávání může významně přispět k udržení zaměstnanosti nebo zajištění kvalifikovanější a lépe oceňované práce pro současné zaměstnance. Zde mohou odbory sehrát významnou roli v rámci komplexní podpory, ale také individuální práce s jednotlivými zaměstnanci.
- Profesionální kvalifikace posilují roli jejich držitelů na trhu práce. Podporují jejich uplatnění, výkon odborné činnosti a také flexibilitu. Navíc jsou také významným kvalifikačním předpokladem pro získání některých živnostenských oprávnění. Svému držiteli tedy umožňují přechod ze zaměstnanecké pozice do podnikání. Tím mohou profesní kvalifikace navíc přispívat k tvorbě nových souvisejících pracovních míst.
- Odbory by měly sehrávat významnou roli pro celé skupiny zaměstnanců při osvětové činnosti týkající se významu dalšího vzdělávání a rozvoje.
- Odbory mají potenciál být významným poradcem a aktérem motivace zaměstnanců k účasti v re-skillingu a up-skillingu. Odbory mohou také významně přispívat v oblasti kariérového poradenství poskytovaného konkrétním zaměstnancům.
- Role odborů by měla být silnější především v oblasti identifikace potenciálu pro realizaci up-skillingových a re-skillingových kurzů zaměstnanců, jejichž výsledkem je jejich další uplatnění.

1 Překvalifikování zaměstnanci

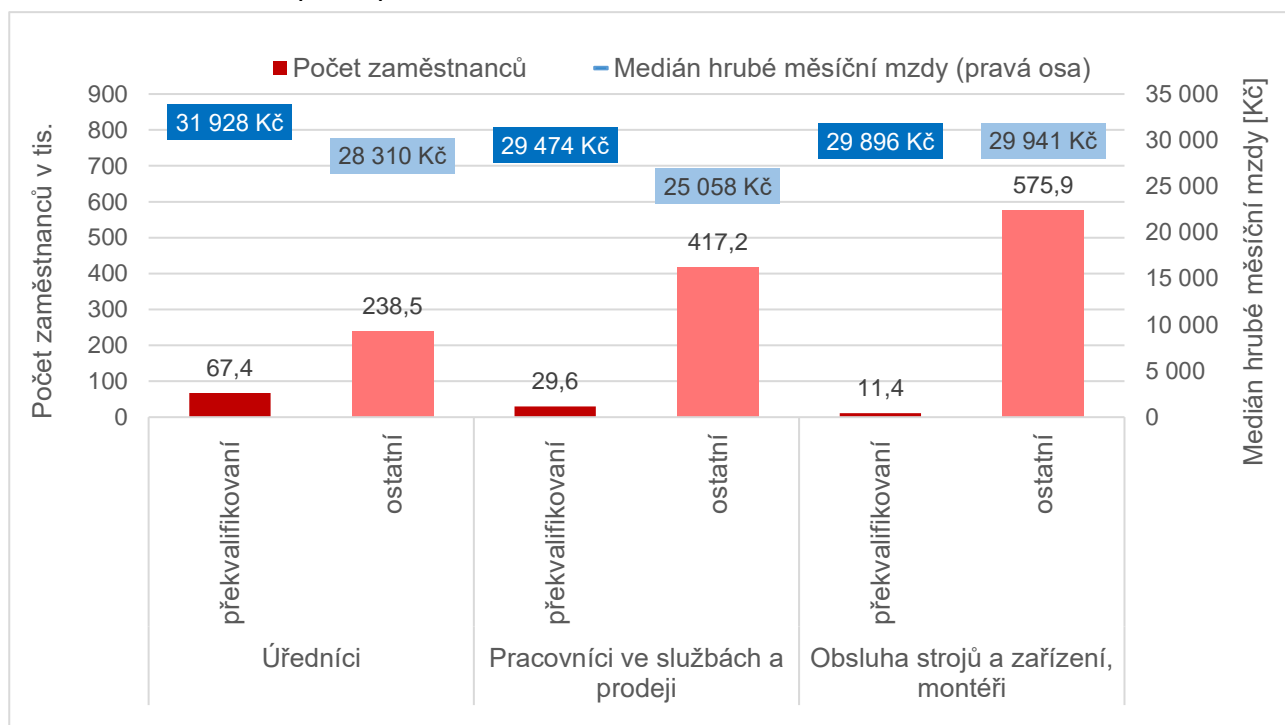
Překvalifikovaní zaměstnanci jsou definováni jako **zaměstnanci, jejichž nejvyšší dosažené vzdělání je vyšší než vyžaduje jimi vykonávaná profese**. V případě 4., 5. a 8. hlavní třídy zaměstnání CZ-ISCO předpokládaná kvalifikace odpovídá kategoriím dosaženého vzdělání C, D, E, H, J, K, L, M podle klasifikace KKOV¹, tedy maximálně úplnému střednímu vzdělání s maturitou. Tzn., že zaměstnanci s vyšším odborným, bakalářským a vysokoškolským vzděláním pracující jako úředníci, pracovníci ve službách a prodeji či obsluha strojů a zařízení, montéři jsou považováni za překvalifikované. A těmto skupinám zaměstnanců bude věnována pozornost. **U překvalifikovaných zaměstnanců zařazených právě do 4., 5. nebo 8. hlavní třídy zaměstnání CZ-ISCO totiž vzniká potenciál pro rekvalifikaci na profese** spadající do 1., 2., 3. či 7. hlavní třídy zaměstnání CZ-ISCO, které vyžadují vyšší kvalifikaci a jsou **perspektivní** z hlediska budoucnosti a uplatnění na trhu práce.

Nejvíce **překvalifikovaných** zaměstnanců ze zmíněných hlavních tříd bylo v roce 2020 mezi **úředníky**, a sice cca **67 tis.**, což představovalo více než pětinu úředníků (22 %). Medián hrubé měsíční mzdy těchto překvalifikovaných úředníků činil v roce 2020 necelých 32 000 Kč, mzdy ostatních úředníků pak byly o více než 3 500 Kč nižší (viz Obrázek 1.1). Mezi pracovníky **ve službách a prodeji** mělo v roce 2020 vyšší než potřebnou kvalifikaci necelých **7 %** a ve skupině **obsluhy strojů a zařízení, montérů** tento podíl činil přibližně **2 %**. U pracovníků ve službách a prodeji můžeme, podobně jako mezi úředníky, pozorovat rozdíl v úrovni odměňování dle kvalifikace, a to ve výši přibližně 4 400 Kč ve prospěch překvalifikovaných, avšak v případě obsluhy strojů a zařízení, montérů se tento rozdíl v mediánu hrubé měsíční mzdy nevyskytuje (viz Obrázek 1.1). Celkově tedy na českém trhu práce **v roce 2020 pracovalo 108 tis. překvalifikovaných zaměstnanců z řad úředníků, pracovníků ve službách a prodeji a obsluhy strojů a zařízení, montérů**, což odpovídalo cca **3 % z celkového počtu zaměstnanců v ČR**.

Obrázky 1.2 až 1.5 ukazují počty a podíly překvalifikovaných zaměstnanců ve 4., 5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO v roce 2020 v různých členěních – konkrétně podle pohlaví, věku, sféry a velikosti firmy. Z hlediska **pohlaví** je **podíl překvalifikovaných zaměstnanců srovnatelný** v případě **úředníků** (21,9 % muži, 22,1 % ženy) a **obsluhy strojů a zařízení, montérů** (1,9 % muži, 2,1 % ženy), mezi **pracovníky ve službách a prodeji** vykazují o něco **vyšší podíl překvalifikovaných zaměstnanců muži** (8,4 % oproti 5,7 % u žen). Co se týče **věku**, tak **nejvyšší podíl překvalifikovaných zaměstnanců** pozorujeme ve věkových skupinách **od 25 do 34 let**, a to ve všech sledovaných hlavních třídách zaměstnání (viz Obrázek 1.3).

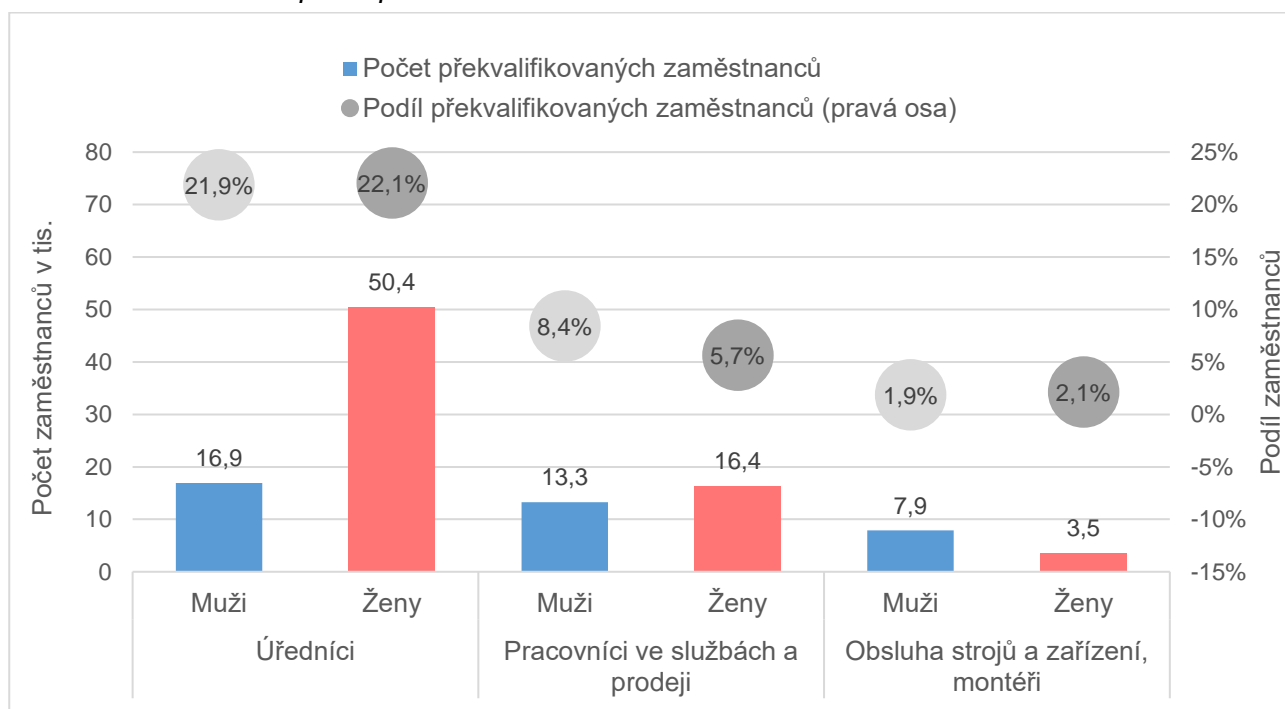
¹Jednotlivé kategorie dosaženého vzdělání podle KKOV uvádí Tabulka II v Příloze 1.

Obrázek 1.1: Počet zaměstnanců a medián hrubé měsíční mzdy ve 4., 5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO v roce 2020 podle překvalifikovanosti

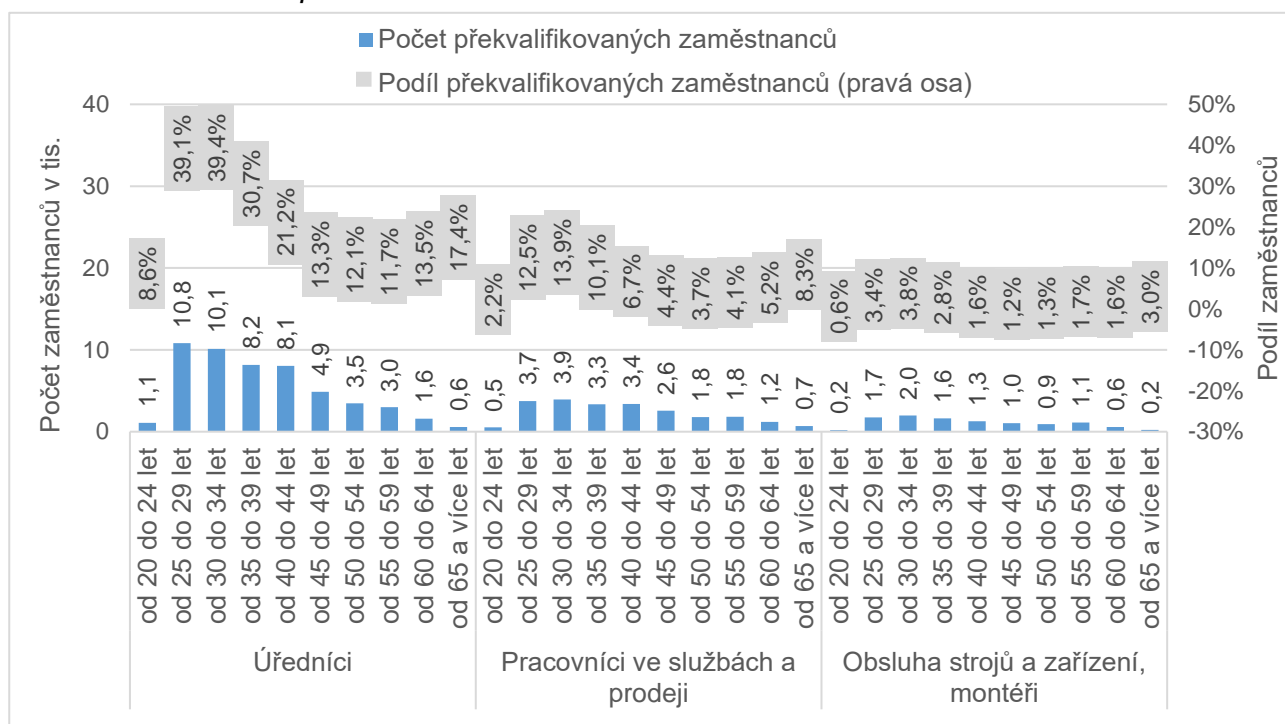
Zdroj: ISPV (MPSV). Data platná k 24. 2. 2022, zpracování TREXIMA.

Obrázek 1.2: Počet a podíl překvalifikovaných zaměstnanců ve 4., 5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO v roce 2020 podle pohlaví

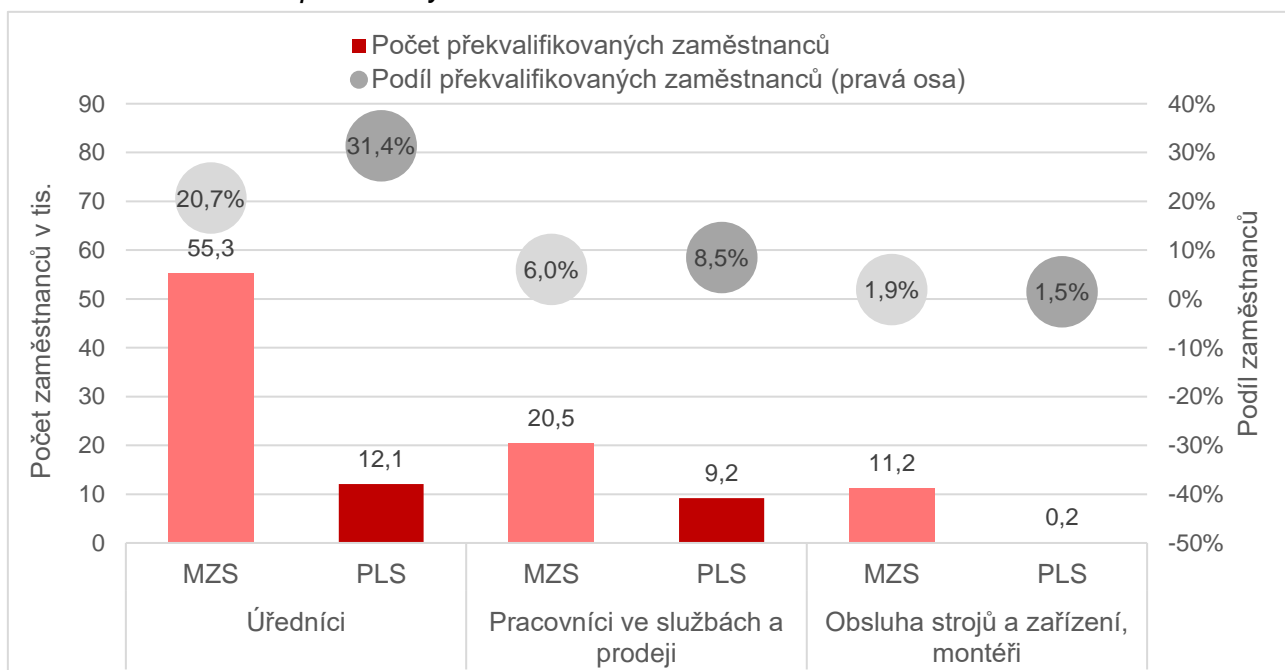
Zdroj: ISPV (MPSV). Data platná k 7. 2. 2022, zpracování TREXIMA.

Obrázek 1.3: Počet a podíl překvalifikovaných zaměstnanců ve 4.,5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO v roce 2020 podle věku

Zdroj: ISPV (MPSV). Data platná k 7. 2. 2022, zpracování TREXIMA.

Obrázek 1.4: Počet a podíl překvalifikovaných zaměstnanců ve 4.,5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO v roce 2020 podle sféry

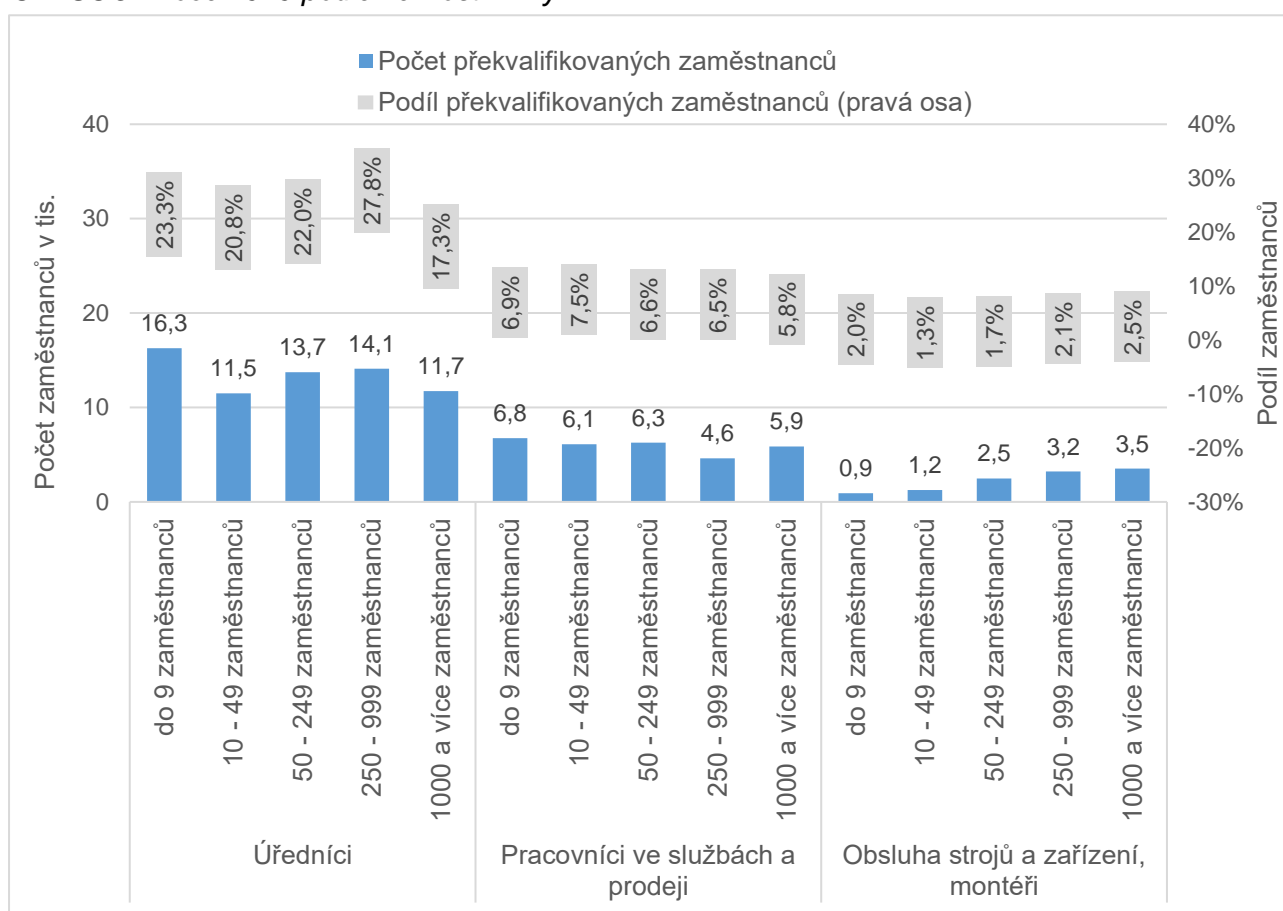

Pozn.: MZS = mzdová sféra, PLS = platová sféra.

Zdroj: ISPV (MPSV). Data platná k 7. 2. 2022, zpracování TREXIMA.

Z obrázku 1.4 je patrné, že v rámci 4. a 5. hlavní třídy zaměstnání CZ-ISCO (úředníci a pracovníci ve službách a prodeji) vykazují o něco vyšší podíl překvalifikovaných zaměstnanců v platové sféře. V případě obsluhy strojů a zařízení, montérů je rozdíl v podílu překvalifikovaných zaměstnanců mezi mzdovou a platovou sférou minimální (navíc v platové sféře jsou tyto profese zastoupeny nízkým počtem zaměstnanců). Velikost firmy potom ve vztahu k podílu překvalifikovaných zaměstnanců nehraje příliš roli (viz Obrázek 1.5).

Obrázek 1.5: Počet a podíl překvalifikovaných zaměstnanců ve 4., 5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO v roce 2020 podle velikosti firmy

Zdroj: ISPV (MPSV). Data platná k 7. 2. 2022, zpracování TREXIMA.

1.1 Překvalifikovanost na pozicích ohrožených 4. průmyslovou revolucí

V návaznosti na studii s názvem „Analýza SWOT – Změny na trhu práce a nová role zaměstnanců v období Společnost 4.0“ se tato podkapitola zabývá překvalifikovaností

zaměstnanců v rámci profesí ohrožených 4. průmyslovou revolucí. Z Tabulky 1.1 je vidět, že **zaměstnání s očekávaným znevýhodněním v důsledku 4. průmyslové revoluce** jsou často zařazena do **4., 5. nebo 8. hlavní třídy zaměstnání CZ-ISCO**, proto tato podkapitola volně navazuje na předchozí grafy a ukazuje podíly překvalifikovaných zaměstnanců v podrobnějším členění, konkrétně za vybrané zaměstnání dle klasifikace CZ-ISCO, u nichž lze očekávat znevýhodnění v souvislosti se 4. průmyslovou revolucí. Tabulka 1.1 řadí sledovaná zaměstnání nejprve podle hlavních tříd CZ-ISCO a dále sestupně podle podílu překvalifikovaných zaměstnanců. **Nejvyšší podíl překvalifikovaných** zaměstnanců, a sice **přibližně třetinový**, vykazují ze sledovaných profesí **účetní finanční a investiční** (CZ-ISCO 43112), **pracovníci kalkulací, cen a nákladů** (CZ-ISCO 43114), **skladníci, obsluha manipulačních vozíků** (CZ-ISCO 83443), **montážní dělníci výrobků z kartonu a papíru** (CZ-ISCO 82194) a **pomocní skladníci** (CZ-ISCO 93331).

Tabulka 1.1: Podíl překvalifikovaných zaměstnanců na pozicích ohrožených 4. průmyslovou revolucí v roce 2020

Kód CZ-ISCO	Název CZ-ISCO	Podíl překvalifikovaných zaměstnanců
43112	Účetní finanční a investiční	31%
43114	Pracovníci kalkulací, cen a nákladů	31%
43111	Účetní všeobecní	26%
43130	Mzdoví účetní	24%
41200	Sekretáři (všeobecní)	23%
41100	Všeobecní administrativní pracovníci	23%
43220	Úředníci ve výrobě	18%
43115	Fakturanti	12%
43232	Dopravní dispečeri	11%
43113	Účetní materiáloví	10%
43210	Úředníci ve skladech	6%
42113	Přepážkoví pracovníci na poštách	6%
44125	Doručovatelé listovních poštovních zásilek	3%
42122	Úředníci sázkových kanceláří	2%
42212	Úředníci cestovních kanceláří a agentur	0%
52304	Pokladníci a prodavači vstupenek v kulturních zařízeních	12%
52302	Pokladníci v organizacích	5%
52305	Pokladníci a prodavači jízdenek v osobní dopravě	5%
52301	Hlavní pokladníci v organizacích, prodejnách a různých zařízeních	4%
52303	Pokladníci v prodejnách	3%

83443	Skladníci, obsluha manipulačních vozíků	33%
82194	Montážní dělníci výrobků z kartonu a papíru	33%
83221	Řidiči osobních a malých dodávkových automobilů (kromě taxikářů a řidičů zdravotnické dopravní služby)	28%
82121	Montážní dělníci elektrických a energetických zařízení	27%
82196	Montážní dělníci výrobků ze skla a keramiky	26%
82122	Montážní dělníci elektronických zařízení	26%
83441	Řidiči vysokozdvížných vozíků	25%
82191	Montážní dělníci výrobků z kovů	25%
82110	Montážní dělníci mechanických zařízení	23%
82197	Montážní dělníci výrobků z kombinovaných materiálů	23%
82192	Montážní dělníci výrobků z pryže a plastů	22%
81830	Obsluha strojů na balení, plnění a etiketování	22%
81602	Obsluha strojů na výrobu pečiva, čokolády a cukrovinek	19%
82193	Montážní dělníci výrobků ze dřeva a příbuzných materiálů	18%
82195	Montážní dělníci výrobků z textilu a kůže	13%
81111	Horníci v uhelných dolech (převážně ruční)	13%
83422	Obsluha zemních a příbuzných strojů	13%
83411	Traktoristé a obsluha zemědělských strojů	12%
81114	Horníci hlubinné těžby strojní	6%
83113	Strojvedoucí metra, podzemních drah	5%
83112	Strojvedoucí lokomotiv, vlaků	4%
83111	Strojvedoucí důlní kolejové dopravy	2%
93331	Pomocní skladníci	31%
93293	Pomocní montážní dělníci	29%
93292	Pomocní dělníci ve výrobě	25%
93210	Ruční baliči, plniči a etiketovači	24%
93291	Manipulační dělníci ve výrobě	22%
91127	Uklízeči prodejních prostor	21%
92130	Pomocní pracovníci ve smíšeném hospodářství	21%
91126	Uklízeči výrobních prostor (kromě potravinářské a farmaceutické výroby) a skladů	14%
92110	Pomocní pracovníci v rostlinné výrobě	14%
96131	Uklízeči veřejných prostranství	13%
96110	Pracovníci odvozu a recyklace odpadů	10%
92120	Pomocní pracovníci v živočišné výrobě	8%

Pozn.: Tabulka I v Příloze 1 uvádí kromě podílu překvalifikovaných zaměstnanců také počet zaměstnanců a kategorie dosaženého vzdělání představující překvalifikovanost pro danou profesi.

Zdroj: ISPV (MPSV). Data platná k 7. 2. 2022, zpracování TREXIMA.

2 Systém regulovaných jednotek

2.1 Základní informace a legislativní rámec

Regulovanými jednotkami se rozumí povolání, činnosti, živnosti a samostatné výdělečné činnosti, jejichž výkon je v České republice regulován konkrétními předpisy nebo legislativními požadavky. Osoba, která nesplňuje příslušné požadavky související s výkonem regulované jednotky, nesmí takovou činnost vykonávat.

Základním systémem pro evidenci regulovaných jednotek a související problematiku je informační systém „Uznávání odborných kvalifikací“ (online dostupné zde: <https://uok.msmt.cz/>), jehož provozovatelem a správcem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Tento systém zároveň funguje jako zdroj informací a procesní nástroj pro uznávání odborných kvalifikací cizích státních příslušníků, primárně z členských států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska.

Požadavky na výkon regulovaných jednotek jsou definovány ve více legislativních předpisech souvisejících vždy s oborem zaměření regulované jednotky nebo působností odpovědného orgánu. V informačním systému je tento konkrétní předpis uveden v položce „Regulující právní předpis včetně konkrétního paragrafu“.

Významným právním předpisem regulujícím velkou část regulovaných jednotek je zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

Výkon regulovaných jednotek cizími státními příslušníky pokrývá komplexně zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace). Tento zákon „zapracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje postup správních úřadů, profesních komor a veřejnoprávních zaměstnavatelů (§ 37 odst. 1) při uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti vyžadované pro výkon regulované činnosti na území České republiky, pokud byla odborná kvalifikace získána nebo tato činnost byla vykonávána v jiném členském státě Evropské unie, jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederaci osobami uvedenými v odstavci 2. Tento zákon rovněž stanoví pravidla pro částečný přístup k regulovaným činnostem a uznávání odborného výcviku vykonaného v jiném členském státě Evropské unie, jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederaci“².

Podle tohoto zákona se „uznává odborná kvalifikace a jiná způsobilost

---

² Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace

- a) státního příslušníka členského státu Evropské unie, jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace (dále jen „členský stát“),
- b) osoby s trvalým pobytem na území České republiky,
- c) rodinného příslušníka osoby uvedené v písmenu a) nebo b),
- d) státního příslušníka jiného než členského státu, bylo-li mu v České republice nebo jiném členském státě přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropské unii,
- e) státního příslušníka jiného než členského státu, byl-li mu na území České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie povolen pobyt za účelem vědeckého výzkumu, studia, stáže nebo dobrovolnické služby v Evropské dobrovolné službě,
- f) rodinného příslušníka osoby uvedené v písmenu d) nebo e), byl-li mu povolen dlouhodobý pobyt na území České republiky,
- g) osoby, které byl na území České republiky udělen azyl nebo doplňková ochrana, nebo jejího rodinného příslušníka, byl-li mu povolen dlouhodobý pobyt na území České republiky,
- h) státního příslušníka jiného než členského státu, který je obětí obchodování s lidmi nebo obdržel pomoc k nedovolenému přistěhovaectví a který spolupracuje s příslušnými orgány, byl-li mu na území České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie povolen pobyt za tímto účelem,
- i) žadatele o vydání modré karty Evropské unie nebo držitele této karty, žadatele o vydání zaměstnanecké karty nebo držitele této karty, žadatele o oprávnění k pobytu za účelem sezónního zaměstnání nebo držitele tohoto oprávnění, žadatele o vydání karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance jiného členského státu Evropské unie nebo držitele této karty, anebo držitele povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky vydaného za jiným účelem než zaměstnání, který je na území zaměstnán.“³

2.2 Struktura informačního systému Uznávání odborných kvalifikací

Informační systém obsahuje tyto základní veřejné části:

- Databáze regulovaných povolání a činností
- Související legislativa – na národní a evropské úrovni
- Popis postupu při žádání o uznání odborné kvalifikace

---

³ Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace

- Postup při podání oznámení o dočasném či příležitostném poskytování služeb
- Související formuláře
- Odkazy na relevantní dokumenty a webové stránky
- Evidence poskytovatelů služeb – přehled oznámení
- Informace o dočasném či příležitostném výkonu regulovaného povolání

Součástí systému je i neveřejná část sloužící k administraci a editaci údajů jednotlivými odpovědnými subjekty, tzv. uznávacími orgány. Jedná se o instituce, v jejichž kompetenci je regulace konkrétních spravovaných regulovaných jednotek. Jedná se o následující instituce:

- Česká advokátní komora
- Česká komora architektů
- Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
- Český baňský úřad
- Český úřad zeměměřičský a katastrální
- Drážní úřad
- Energetický regulační úřad
- Komora auditorů ČR
- Komora daňových poradců ČR
- Komora patentových zástupců ČR
- Komora veterinárních lékařů ČR
- Ministerstvo dopravy
- Ministerstvo kultury
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo zemědělství
- Ministerstvo životního prostředí
- Ministerstvo spravedlnosti
- Státní plavební správa
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost

Každá regulovaná jednotka evidovaná v databázi obsahuje strukturovaný popis zahrnující tyto položky:

- Kód regulované jednotky
- Název regulované jednotky
- Typ regulované jednotky
- Anotace
- Směrnice EU
- Odpovědný orgán
- Regulující právní předpis včetně konkrétního paragrafu
- Odvolací orgán

- Požadované vzdělání
- Požadovaná praxe
- Možnost podání žádosti o evropský profesní průkaz
- Předběžná kontrola kvalifikace před prvním poskytováním služeb
- Bezúhonnost
- Zdravotní způsobilost
- Požadavek na to, že na uchazečův majetek nebyl prohlášen konkurz
- Skutečnost, že nebyl správně nebo disciplinárně postižen
- Finanční způsobilost
- Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem předmětné činnosti
- Další požadavky

Pro potřeby této analýzy jsou relevantní především následující položky a údaje:

- Název regulované jednotky
- Typ regulované jednotky
- Anotace
- Odpovědný orgán
- Regulující právní předpis včetně konkrétního paragrafu
- Požadované vzdělání
- Požadovaná praxe

Počty a typologie regulovaných jednotek v gesci jednotlivých uznávacích orgánů se velmi významně různí. Některé uznávací orgány spravují pouze jednu regulovanou jednotku (Česká advokátní komora, Česká komora architektů, Český úřad zeměměřičský a katastrální, Komora auditorů ČR, Komora daňových poradců ČR, Komora patentových zástupců ČR). Naopak nejvíce jednotek spravuje Ministerstvo průmyslu a obchodu, celkem se jedná o 94 jednotek. Vzhledem k platné legislativě je Ministerstvo průmyslu a obchodu také jediný uznávací orgán, který reguluje živnosti. Detailnější a strukturované informace o počtu a typech regulovaných jednotek v gesci jednotlivých odpovědných orgánů obsahuje tabulka 2.2.

Tabulka 2.1: Základní popis vybraných položek regulované jednotky

Položka	Základní popis uváděných údajů
Název regulované jednotky	Název uvedený v souvisejícím legislativním předpisu nebo název standardizovaný odpovědným orgánem.
Typ regulované jednotky	<p>Z hlediska charakteru výkonu se rozlišují tyto typy regulovaných jednotek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povolání a činnosti • Samostatně výdělečná činnost • Živnost <p>V systému je aktuálně evidováno 331 jedinečných regulovaných jednotek. Čtyři z nich jsou v gesci více uznávacích orgánů (tzv. sdílené jednotky), celkově je tedy v databázi 342 záznamů o regulaci.</p> <p>Většinu z nich (celkem 245) představují povolání a činnosti, živností je 93 a samostatně výdělečné činnosti jsou čtyři.</p>
Anotace	Základní popis regulované jednotky z hlediska obsahu regulované činnosti.
Odpovědný orgán podle § 29 odst. 1 zákona	<p>Identifikace příslušného odpovědného (uznávacího) orgánu.</p> <p>Ve většině případů spadá regulovaná jednotka do kompetence jednoho odpovědného orgánu. Některé regulované jednotky jsou však v kompetenci více orgánů (většinou dvou nebo tří).</p>
Regulující právní předpis včetně konkrétního paragrafu	Konkrétní specifikace regulujícího právního předpisu a jeho příslušné části.
Požadované vzdělání	Kvalifikační požadavek pro výkon regulované jednotky. Podle charakteru jednotky je uveden jeden nebo více alternativních kvalifikačních požadavků. Jedná se konkrétní specifikaci počátečního vzdělávání (především: obor, zaměření, kvalifikační úroveň) nebo dalšího vzdělávání (především: typ kurzu, typ akreditace, vazba na Národní soustavu povolání).
Požadovaná praxe	Upřesňující požadavky na odbornou praxi.

Zdroj: Databáze regulovaných povolání a činností, zpracování TREXIMA.

Tabulka 2.2: Počty a typy regulovaných jednotek v gesci jednotlivých odpovědných orgánů

Odpovědný (uznávací) orgán	Typ regulované jednotky			Celkový počet
	Povolání a činnosti	Samostatně výdělečná činnost	Živnost	
Česká advokátní komora	1			1
Česká komora architektů	1			1
Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě	2			2
Český baňský úřad	30			30
Český úřad zeměměřičský a katastrální	1			1
Drážní úřad	5			5
Energetický regulační úřad	2			2
Komora auditorů ČR	1			1
Komora daňových poradců ČR		1		1
Komora patentových zástupců ČR	1			1
Komora veterinárních lékařů ČR	4			4
Ministerstvo dopravy	14			14
Ministerstvo kultury	2			2
Ministerstvo práce a sociálních věcí	9			9
Ministerstvo průmyslu a obchodu	1		93	94
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	14			14
Ministerstvo vnitra	3			3
Ministerstvo zdravotnictví	49			49
Ministerstvo zemědělství	32	2		34
Ministerstvo životního prostředí	20			20
Ministerstvo spravedlnosti	2			2
Státní plavební správa	7			7
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	44	1		45
Celkem	245	4	93	342

Zdroj: Databáze regulovaných povolání a činností, zpracování TREXIMA.

2.3 Silné a slabé stránky

Silné stránky

- Ucelený zdroj informací o regulovaných jednotkách v ČR s mezinárodním přesahem.
- Strukturovaný popis regulovaných jednotek.
- Funkční způsoby vyhledávání informací.

Slabé stránky

- V některých případech diskutabilní aktuálnost a struktura prezentovaných konkrétních informací.
- Odkazy na neplatné legislativní předpisy.
- Nepovinná nebo nekontrolovaná aktualizace informací.
- Zastaralé technické řešení.
- Neexistence přímých internetových odkazů na relevantní odkazované informace v dalších dotčených a citovaných systémech.
- V některých případech velmi vágně formulovaná vazba na akreditované rekvalifikační programy a profesní kvalifikace.

Potenciál

- Informační zdroj pro vznik nových re-skillingových programů pro vybrané regulované profese a živnosti.
- Modernizace systému a jeho funkční propojení s dalšími souvisejícími systémy nebo integrace systému do robustnějšího komplexního systému v oblasti dalšího vzdělávání.

3 Rekvalifikace

3.1 Základní informace a legislativní rámec

Rekvalifikační kurzy představují jednu z hlavních realizovaných forem re-skillingu a up-skillingu v České republice. Vyplývá to nejen z obsahu realizovaných kurzů, ale také ze samotné definice rekvalifikace. Zákon o zaměstnanosti definuje rekvalifikaci jako „získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování nebo obnovování. Za rekvalifikaci se považuje i získání kvalifikace pro pracovní uplatnění fyzické osoby, která dosud žádnou kvalifikaci nezískala. Při určování obsahu a rozsahu rekvalifikace se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností fyzické osoby, která má být rekvalifikována formou získání nových teoretických znalostí a praktických dovedností v rámci dalšího profesního vzdělávání.“⁴

Rekvalifikace je jedním z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Dalšími nástroji aktivní politiky zaměstnanosti jsou např. společensky účelná pracovní místa, investiční pobídky nebo příspěvek na zapracování.

Realizace rekvalifikací je regulována a definována zákonem o zaměstnanosti. Zákon stanoví následující omezený okruh subjektů, které mohou provádět rekvalifikace:

- Zařízení s akreditovaným vzdělávacím programem podle zákona o zaměstnanosti.
- Zařízení s akreditovaným vzdělávacím programem podle zvláštního právního předpisu – například zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních) ve znění pozdějších předpisů atd.
- Škola v rámci oboru vzdělání zapsaného v rejstříku škol a školských zařízení podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů.
- Vysoká škola s akreditovaným studijním programem podle zákona č. 111/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Zařízení se vzdělávacím programem podle zvláštního právního předpisu – například vyhláška č. 50/1978 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice, ve znění vyhlášky č. 98/1982 Sb., atd.

---

⁴ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Uvedený přehled typů zařízení a související legislativy je v podstatě předpokladem existence několika paralelně fungujících akreditačních mechanismů a systémů, jejichž určujícím prvkem je jejich legislativní ukotvení.

Některé z těchto systémů je možno nazvat jako oborové. Například zákon o nelékařských zdravotnických povoláních definuje typy rekvalifikací (re-skilling) nebo dalšího odborného vzdělávání (up-skilling) ve zdravotnictví a postup jejich akreditace. Podobně zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách definuje typy rekvalifikací (re-skilling) nebo dalšího odborného vzdělávání (up-skilling) v oblasti sociálních služeb. Spíše oborově zaměřená jsou také zařízení se vzdělávacími programy podle zvláštních právních předpisů.

Rekvalifikace poskytované školami vychází z oborů zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení (střední odborné školy, vyšší odborné školy) nebo akreditovaných studijních programů (vysoké školy). Vzhledem k širší profilaci těchto typů škol lze předpokládat také oborově širší nabídku rekvalifikací.

3.2 Rekvalifikační programy akreditované podle zákona o zaměstnanosti

Oborově širší nabídka rekvalifikací vzniká také v rámci akreditačního procesu vzdělávacích zařízení a programů podle zákona o zaměstnanosti. Analýze tohoto systému se vzhledem k jeho významu a potenciálu věnuje tato studie podrobněji. Související akreditační proces je v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. „Akreditace se uděluje na základě písemné žádosti, jejíž součástí je vymezení obsahu a rozsahu vzdělávání, forem a metod výuky a způsobů ověřování výsledků vzdělávání v rekvalifikaci“⁵.

Celý proces akreditace, kvalifikační požadavky, potřebnou dokumentaci a další náležitosti detailněji upravuje vyhláška č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení. Žádost o akreditaci vzdělávacího programu je z velké části osnovou souvisejícího rekvalifikačního kurzu a musí obsahovat níže uvedené náležitosti (jmenovány jsou pouze náležitosti související s obsahem programu, vynechány jsou náležitosti související se souvisejícím řízením):

- doklad o oprávnění k poskytování vzdělávacích služeb, budou-li vzdělávací služby poskytovány jako živnost, nebo jiný doklad, z něhož vyplývá, že předmětem činnosti je poskytování vzdělávacích služeb,
- název rekvalifikačního programu,
- pracovní činnost, pro niž bude rekvalifikace uskutečňována,

---

⁵ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

- profil absolventa, ve kterém budou uvedeny ověřitelné výsledky vzdělávání podle rekvalifikačního programu,
- vstupní předpoklady pro přijetí fyzické osoby ke vzdělávání podle rekvalifikačního programu,
- formu vzdělávání podle rekvalifikačního programu a metody výuky,
- rámcový časový rozvrh vzdělávání,
- způsob ověření získaných znalostí a dovedností
- složení zkušební komise, pokud není stanoveno jinak,
- vzor osvědčení o rekvalifikaci nebo potvrzení o účasti v akreditovaném vzdělávacím programu,
- učební plán, jehož obsahem je seznam tematických celků s určenou minimální hodinovou dotací a s minimálním celkovým počtem hodin výuky s rozdělením výuky na teoretickou a praktickou, v případě vzdělávání kombinovanou formou s rozdělením výuky na prezenční a distanční,
- učební osnovy, které zahrnují obsah učebního plánu rozpracovaný tak, aby bylo zřejmé, co je obsahem a výsledkem výuky u jednotlivých tematických celků učebního plánu,
- popis průběhu praktické výuky, je-li nedílnou součástí rekvalifikačního programu, včetně informací o jejím organizačním a technickém zabezpečení,
- seznam povinné a doporučené literatury, u distanční formy vzdělávání vzorový studijní materiál,
- identifikace fyzické osoby (osob), která bude odpovídat za odbornou úroveň rekvalifikace a řádné provádění závěrečných zkoušek podle rekvalifikačního programu, doklady o jejím vzdělání a odborné praxi a její souhlas, že bude odpovídat za odbornou úroveň rekvalifikace a řádné provádění závěrečných zkoušek,
- identifikace lektora (lektorů) pro výuku jednotlivých tematických celků, údaje o jejich kvalifikaci a odborné a pedagogické praxi a jejich souhlas, že budou vykonávat lektorskou činnost,
- informace o prostorovém, materiálním a technickém zabezpečení vzdělávání podle rekvalifikačního programu poskytovaného žadatelem; doložení smluvního zajištění prostorového, materiálního a technického zabezpečení vzdělávání v případě, že není ve vlastnictví žadatele,
- informace o způsobu a formě vedení dokumentace o průběhu a vyhodnocení vzdělávání podle rekvalifikačního programu a o evidenci osvědčení o rekvalifikaci nebo potvrzení o účasti v akreditovaném vzdělávacím programu vydaném účastníkům vzdělávání, která se vede pro účely zabezpečení průběhu rekvalifikačního programu.

3.2.1 Typy rekvalifikačních programů podle zákona o zaměstnanosti

Pro další analýzu jsou z výše jmenovaných podstatné především tyto položky:

- název rekvalifikačního programu,
- pracovní činnost, pro niž bude rekvalifikace uskutečňována,
- profil absolventa,
- způsob ověření získaných znalostí a dovedností.

Název rekvalifikačního programu, pracovní činnost a profil absolventa definují základní zaměření a výstupní kompetenční profil absolventa příslušné rekvalifikace. Tento kompetenční profil souvisí se způsobem ověření získaných znalostí a dovedností, který v podstatě definuje konkrétní typ rekvalifikačního programu (kurzu).

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v pokynech k žádosti o akreditaci rekvalifikačního programu požaduje po žadateli, aby při zpracovávání žádosti o akreditaci předem prověřil, zda pro konkrétní vzdělávací program není schválena profesní kvalifikace dle Národní soustavy kvalifikací nebo zda není pracovní činnost upravena jiným právním předpisem.

Následně se rozlišují se tři typy rekvalifikačních programů v různém režimu:

- program (kurz) směřující k tzv. čisté rekvalifikaci,
- program (kurz) směřující ke zkoušce dle jiného právního předpisu,
- program (kurz) směřující k profesní kvalifikaci.

Program (kurz) směřující k tzv. čisté rekvalifikaci není oproti dalším dvěma typům tolik svázán se standardizovanou podobou přezkoušení. Jeho obsah, formát a rozsah přezkoušení má volnější formu. Posouzení navrženého obsahu a formátu přezkoušení (závěrečné zkoušky) je v kompetenci Akreditační komise Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Pokud je **pracovní činnost**, která je předmětem programu, **upravena jiným právním předpisem**, probíhá přezkoušení podle tohoto konkrétního předpisu. Tato skutečnost je uvedena v žádosti (popisu) programu v části způsob ověření získaných znalostí a dovedností.

Specifické postavení mají **kurzy směřující k profesní kvalifikaci**. Pokud rekvalifikační program realizuje vzdělávání k pracovní činnosti, pro niž existuje adekvátní profesní kvalifikace, musí tento program poskytovat přípravu na zkoušku z příslušné profesní kvalifikace. Musí být tedy koncipován jako příprava na složení standardizované zkoušky. Problematika akreditovaných rekvalifikačních programů (kurzů) vedoucích k profesní kvalifikaci je podrobněji popsána v dalších kapitolách.

3.2.2 Základní analýza platných programů akreditovaných podle zákona o zaměstnanosti

Základní informace o rekvalifikačních programech, které získaly akreditaci podle zákona o zaměstnanosti jsou zveřejňovány na webových stránkách Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy v seznamu (databázi) akreditací rekvalifikačních programů (online dostupné zde: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/databaze>). Jsou zde uvedeny údaje o všech dosud udělených akreditacích v různých souborech a více datových formátech.

Pro účel této analýzy byl ze zde dostupných zdrojů vytvořen datový soubor, který obsahuje základní informace o akreditacích platných ke konci února 2022. Udělené akreditace mají vždy platnost tři roky. V analýze jsou tedy zohledněny programy zveřejněné v Databázi, kterým byla akreditace udělena v období 1. března 2019 až 28. února 2022. Z datového souboru byly vyloučeny záznamy vyhodnocené jako chybné. Další údaje ze zdroje zůstaly zachovány v původní podobě. Příkladem mohou být programy, které mají velmi podobné názvy (položka „pracovní činnost“), ale jsou vedeny jako různé. Tuto skutečnost nelze ověřit s ohledem na množství záznamů a omezený detail zdroje a omezenou dostupnost souvisejících dokumentů.

Ve zkoumaném období (1. března 2019–28. února 2022) byla udělena akreditace celkem 1823 programům v rámci 1277 žádostí/čísel jednacích. V rámci jedné žádosti/čísla jednacího je možno žádat o akreditaci více programů. V tabulce jsou uvedeny názvy pracovních činností, k nimž bylo ve sledovaném období akreditováno 20 a více rekvalifikačních programů.

Tabulka 3.1: Nejčastěji akreditované rekvalifikační programy (bez rozlišení typu)

Název pracovní činnosti, k níž směřuje rekvalifikační program	Rok udělení akreditace platné k 28. 2. 2022				Celkový počet
	2019	2020	2021	2022	
Kosmetička	24	23	24	1	72
Obsluha osobního počítače	14	22	17	3	56
Manikérka a nehtová designérka	21	14	17	3	55
Základy obsluhy osobního počítače	15	19	18	2	54
Pedikérka a nehtová designérka	19	11	19	3	52
Kouč	8	10	23		41
Účetnictví	6	19	15		40
Čtení a kreslení technické dokumentace	13	12	14		39
Základy podnikání	10	15	13		38
Mzdové účetnictví	5	18	14		37
Zdravotník zotavovacích akcí	14	18	3		35
Sportovní masáž		11	23	1	35

Název pracovní činnosti, k níž směřuje rekvalifikační program	Rok udělení akreditace platné k 28. 2. 2022				Celkový počet
	2019	2020	2021	2022	
Vizážistka	12	8	13	1	34
Účetnictví a daňová evidence (s využitím výpočetní techniky)	12	19	3		34
Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky	16	6	8	2	32
Odborník na permanentní make-up	5	12	9		26
Instruktor fitness		3	16	6	25
Daňová evidence	5	5	13	1	24
Tvorba www stránek	9	5	8	2	24
Člen první pomoci	4	10	8	2	24
Účetnictví a daňová evidence	2	11	9	1	23
Lektor dalšího vzdělávání	7	12	4		23
Programátor www aplikací	1	3	19		23
Kadeřník		7	14	1	22
Mzdové účetnictví (s využitím výpočetní techniky)	8	11	1		20
Manažer	4	7	9		20

Zdroj: Databáze udělených akreditací MŠMT, zpracování TREXIMA.

3.3 Silné a slabé stránky

Silné stránky

- Přehled rekvalifikačních programů akreditovaných podle zákona o zaměstnanosti.

Slabé stránky

- Neadekvátní a archaické řešení klíčového informačního systému, se kterým aktivně pracuje velké množství veřejných i soukromých subjektů.
- Nejednotná struktura datových souborů.
- Chybné záznamy – např. některé termíny udělení a platnosti akreditace.
- Duplicitní záznamy - např. názvy stejných programů nejsou v některých případech jednotné.
- Nejasná vazba na konkrétní profesní kvalifikaci – databáze pouze obsahuje informaci, zda program/kurz vede či nevede k profesní kvalifikaci, ale již nespecifikuje její konkrétní název a kód.

- Neexistence přímých odkazů na relevantní odkazované informace v dalších dotčených systémech.
- Slabé zapojení zaměstnavatelů v rámci akreditačního procesu, tedy omezená možnost standardizace a ovlivnění obsahu akreditovaných rekvalifikačních programů a v důsledku i kompetencí jejich absolventů.

Potenciál

- Zdroj informací pro realizaci a další rozvoj up-skillingových a re-skillingových kurzů.
- Digitalizace a modernizace informačního systému, souvisejících procesů a jeho funkční propojení s dalšími souvisejícími systémy nebo integrace systému do robustnějšího komplexního systému v oblasti dalšího vzdělávání.

4 Národní soustava kvalifikací a profesní kvalifikace

4.1 Základní informace a legislativní rámec

Národní soustava kvalifikací (online dostupné zde: www.narodnikvalifikace.cz) je informační systém (portál), který soustředí informace o profesních kvalifikacích uznávaných v České republice. Související problematiku upravuje zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání).

Zákon⁶ definuje Národní soustavou kvalifikací jako „veřejně přístupný registr všech úplných profesních kvalifikací a profesních kvalifikací potvrzovaných, rozlišovaných a uznávaných na území České republiky“.

Základní jednotkou systému je profesní kvalifikace, která je zákonem definována jako „odborná způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání, popřípadě ve dvou nebo více povoláních, v rozsahu uvedeném v kvalifikačním standardu.“⁷

4.2 Profesní kvalifikace, jejich hlavní části a související pojmy

Profesní kvalifikace (PK) je standardizovaným dokumentem, který definuje jednoznačně vymezený okruh dovedností a způsob jejich ověření. Tyto dovednosti jsou předpokladem samostatného výkonu povolání. Osvědčení o získání profesní kvalifikace je obecně uznávaným dokladem, který prokazuje, že jeho držitel disponuje příslušnými požadovanými dovednostmi bez ohledu na jejich získání. Národní soustava kvalifikací neošetřuje tedy způsob vzdělávání, ale definuje formát a obsah přezkoušení. Uchazeč o získání osvědčení o profesní kvalifikaci se může ke zkoušce přihlásit bez ohledu na to, jakým způsobem zkoušené kompetence nabyt. Z pohledu Národní soustavy kvalifikací je tedy nepodstatné, zda uchazeč dovednosti získal v rámci počátečního vzdělávání, dalšího vzdělávání, samostudia nebo např. v rámci praxe.

Popis profesní kvalifikace se skládá z několika částí. Základem je **kvalifikační standard** definující konkrétní požadované kompetence a jejich kvalifikační úroveň. Uváděné kompetence vychází ze standardizované Centrální databáze kompetencí a mají ve většině

---

⁶ Zákon č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání

⁷ Zákon č. 179/2006 Sb. o uznávání výsledků dalšího vzdělávání

případů vazbu na kvalifikační požadavky definované původně zaměstnavateli. Celá profesní kvalifikace, ale také každá jednotlivá kompetence má určenou požadovanou kvalifikační úroveň vycházející z Evropského rámce kvalifikací (EQF), který rozlišuje osm základních kvalifikačních úrovní. Tyto úrovně jsou popsány příslušnými deskriptory a zároveň odpovídají adekvátní úrovni dosaženého počátečního vzdělávání.

Tabulka 4.1: Vazby EQF a stupňů počátečního formálního vzdělávání

Úroveň EQF	Odpovídající stupeň (stupně) počátečního formálního vzdělávání
8	Vysokoškolské vzdělání – doktorský studijní program
7	Vysokoškolské vzdělání – magisterský studijní program
6	Vysokoškolské vzdělání – bakalářský studijní program Vyšší odborné vzdělání Vyšší odborné vzdělání v konzervatoři
5	Této úrovni EQF neodpovídá v ČR žádný stupeň počátečního formálního vzdělávání.
4	Střední vzdělání s maturitní zkouškou (všeobecné i odborné)
3	Střední vzdělání s výučním listem (3leté studium)
2	Střední vzdělání s výučním listem (2leté studium) Střední vzdělání (bez výučního listu) Základní vzdělání
1	Základy vzdělávání (základní škola speciální)

Zdroj: Národní soustava kvalifikací

Další stěžejní částí popisu profesní kvalifikace je **hodnotící standard**, který popisuje způsob a detaily přezkoušení požadovaných kompetencí. Zákon⁸ jej definuje jako „soubor kritérií, organizačních a metodických postupů a materiálních a technických předpokladů stanovených pro ověřování dosažení odborné způsobilosti vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání, popřípadě ve dvou nebo více povoláních.“

⁸ Zákon č. 179/2006 Sb. o uznávání výsledků dalšího vzdělávání

Tabulka 4.2: Rámcový popis jednotlivých částí hodnotícího standardu profesní kvalifikace

Část hodnotícího standardu	Základní popis
Kritéria a způsoby hodnocení	Kritéria obsahují detailní popisy konkrétních činností ověřujících danou kompetenci. Způsoby ověření: <ul style="list-style-type: none"> • Ústní ověření • Písemné ověření • Praktické předvedení • Kombinace výše uvedených způsobů ověření
Pokyny k realizaci zkoušky	Základní organizační pokyny (např. BOZP, zdravotní způsobilost uchazeče atd.), požadavky na uchazeče, případný detailnější popis kritérií hodnocení
Výsledné hodnocení	Popis způsobu hodnocení uchazeče
Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby	Popis požadavků na kvalifikaci zkoušejících
Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky	Popis potřebného zázemí, vybavení pro realizaci zkoušky a způsob jeho zajištění
Doba přípravy na zkoušku	Vymezení času na přípravu na zkoušku
Doba pro vykonání zkoušky	Vymezení času na realizaci zkoušky

Zdroj: Národní soustava kvalifikací, zpracování TREXIMA.

4.3 Autorizace, autorizované osoby a autorizující orgány

Popis každé profesní kvalifikace obsahuje přehled příslušných **autorizovaných osob**, pokud tyto existují. Jedná se o fyzické a právnické osoby, které mají autorizace, tedy oprávnění k přezkoušení z dotčené profesní kvalifikace. Zákon⁹ definuje autorizaci jako „oprávnění fyzické nebo právnické osoby ověřovat způsobem vymezeným v příslušném hodnotícím standardu dosažení odborné způsobilosti fyzické osoby vymezené v příslušném kvalifikačním standardu profesní kvalifikace, pro kterou bylo oprávnění uděleno“.

Autorizaci tyto osoby získávají v rámci řízení u příslušného **autorizujícího orgánu**. Ze zákona¹⁰ je autorizujícím „orgánem ústřední správní úřad příslušný k rozhodování o udělení, prodloužení platnosti nebo odnětí autorizace na základě skutečnosti, že do jeho působnosti uvedené v příloze k tomuto zákonu náleží povolání, popřípadě pracovní činnosti, jejichž

⁹ Zákon č. 179/2006 Sb. o uznávání výsledků dalšího vzdělávání

¹⁰ Zákon č. 179/2006 Sb. o uznávání výsledků dalšího vzdělávání

výkonu se příslušná profesní kvalifikace týká, nebo jehož působnost je danému povolání, popřípadě pracovním činností, nejbližší; v případě sporu určí příslušnost autorizujícího orgánu pro určité povolání Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí.“

Tabulka 4.3: Příslušnost ústředních správních úřadů k autorizaci pro povolání (Příloha k zákonu č. 179/2006 Sb.)

Ústřední správní úřad	Příslušnost k autorizaci pro povolání v oblasti:
Ministerstvo dopravy	dopravy a jejího uskutečňování
Ministerstvo financí	finančního hospodaření, cen, finanční kontroly a auditu, účetnictví, daňového poradenství, hospodaření s majetkem státu, pojišťovnictví
Česká národní banka	bankovníctví
Ministerstvo průmyslu a obchodu	elektronických komunikací a poštovních služeb
Ministerstvo vnitra	informačních a komunikačních technologií s výjimkou elektronických komunikací
Ministerstvo kultury	umění, kulturně výchovné činnosti, péče o kulturní památky, církví a náboženských společností, tisku a jiných informačních prostředků, autorského zákona, výroby a obchodu v oblasti kultury
Ministerstvo obrany	zabezpečování obrany České republiky, civilní ochrany
Ministerstvo práce a sociálních věcí	pracovněprávních vztahů, bezpečnosti práce, zaměstnanosti a rekvalifikace, důchodového zabezpečení, sociální péče, péče o rodinu a děti, péče o občany, kteří potřebují zvláštní pomoc
Ministerstvo pro místní rozvoj	domovního a bytového fondu, územního plánování a stavebního řádu, investiční politiky, cestovního ruchu, pohřebnictví
Ministerstvo průmyslu a obchodu	využívání nerostného bohatství, energetiky, teplárenství, plynárenství, těžby, úpravy a zušlechťování ropy a zemního plynu, tuhých paliv, radioaktivních surovin, rud a nerud, hutnictví, strojírenství, elektrotechniky a elektroniky, průmyslu chemického a zpracování ropy, gumárenského a plastikářského, skla a keramiky, textilního a oděvního, kožedělného a polygrafického, papíru a celulózy a dřevozpracujícího a pro výrobu stavebních hmot, stavební výrobu, zdravotnickou výrobu, sběrné suroviny a kovový odpad, vnitřního obchodu, zahraničního obchodu, technické normalizace, metrologie a státního zkušebnictví, průmyslového výzkumu, rozvoje techniky a technologií, puncovníctví a zkoušení drahých kovů
Ministerstvo spravedlnosti	soudů a státních zastupitelství, vězeňství, probace a mediace

Ústřední správní úřad	Příslušnost k autorizaci pro povolání v oblasti:
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	činnosti škol a školských zařízení zařazených ve školském rejstříku, vysokých škol, vědy, výzkumu a vývoje, státní péče o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu
Ministerstvo vnitra	veřejného pořádku, vnitřního pořádku a bezpečnosti, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu, evidence obyvatel, archivnictví a spisové služby, zbraní a střeliva, požární ochrany, pobytu cizinců a uprchlíků, krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému, správního řízení, správního trestání, Policie České republiky, územních orgánů státní správy
Ministerstvo zahraničních věcí	zahraniční politiky a diplomatických služeb
Ministerstvo zdravotnictví	zdravotní služby, ochrany veřejného zdraví, zdravotnické vědeckovýzkumné činnosti, vyhledávání, ochrany a využívání přírodních léčivých zdrojů, přírodních léčebných lázní a zdrojů přírodních minerálních vod, léčiv a prostředků zdravotnické techniky pro prevenci, diagnostiku a léčení lidí, zdravotního pojištění a zdravotnického informačního systému
Ministerstvo zemědělství	zemědělství (s výjimkou ochrany zemědělského půdního fondu), vodního hospodářství (s výjimkou ochrany přirozené akumulace vod), ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti povrchových a podzemních vod, potravinářského průmyslu, lesů, myslivosti a rybářství (s výjimkou území národních parků), komoditních burz, které organizují obchody se zbožím pocházejícím ze zemědělské a lesní výroby, včetně výrobků vzniklých jeho zpracováním, veterinární správy, kontroly a zkušebnictví pro oblasti zemědělství, plemenářství, veterinární péče, rostlinolékařské péče, péče o potraviny, péče o ochranu zvířat proti týrání a pro ochranu práv k novým odrudám rostlin a plemenům zvířat
Ministerstvo životního prostředí	životního prostředí, ochrany přirozené akumulace vod, ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti povrchových a podzemních vod, ochrany ovzduší, ochrany přírody a krajiny, provozování zoologických zahrad, ochrany zemědělského půdního fondu, výkonu státní geologické služby, ochrany horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod, geologických prací a ekologického dohledu nad těžbou, odpadovým hospodářstvím, myslivosti, rybářství a lesního hospodářství v národních parcích, zabezpečení jednotného informačního systému o životním prostředí, včetně plošného monitoringu, hydrometeorologie

Zdroj: Příloha k zákonu č. 179/2006 Sb. o uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

4.4 Struktura a naplněnost Národní soustavy kvalifikací

Národní soustava kvalifikací (NSK) obsahuje aktuálně (k datu 13. 4. 2022) celkem 1448 profesních kvalifikací členěných do 26 oborů (odborných směrů).

Nejvíce platných profesních kvalifikací je v oblasti „Stavebnictví, geodézie a kartografie“, celkem 169 kvalifikací. Dalšími početně významně zastoupenými obory (více než 100 profesních kvalifikací) jsou: zemědělství a lesnictví; strojírenství a strojírenská výroba; technická chemie a chemie silikátů. Nejméně zastoupenými (pouze 1 profesní kvalifikace) jsou obory historie a veterinářství a veterinární prevence. Oblast zdravotnictví je pak jednou z oblastí, které nejsou v Národní soustavě kvalifikací zastoupeny vůbec.

Tabulka 4.4: Počty platných profesních kvalifikací v jednotlivých oborech (odvětvích)

Obor (odvětví)	Počet platných profesních kvalifikací	Podíl platných profesních kvalifikací (v %)
Stavebnictví, geodézie a kartografie	169	11,7
Zemědělství a lesnictví	136	9,4
Strojírenství a strojírenská výroba	134	9,3
Technická chemie a chemie silikátů	107	7,4
Potravinářství a potravinářská chemie	95	6,6
Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství	91	6,3
Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika	78	5,4
Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů	72	5,0
Doprava a spoje	65	4,5
Umění a užité umění	57	3,9
Obchod	56	3,9
Osobní a provozní služby	55	3,8
Textilní výroba a oděvnictví	54	3,7
Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů	53	3,7
Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie	43	3,0
Gastronomie, hotelnictví a turismus	40	2,8
Tělesná kultura, tělovýchova a sport	28	1,9
Publicistika, knihovnictví a informatika	24	1,7
Právo, právní a veřejnosprávní činnost	18	1,2
Ekologie a ochrana životního prostředí	16	1,1
Pedagogika, učitelství a sociální péče	16	1,1
Ekonomie	11	0,8

Obor (odvětví)	Počet platných profesních kvalifikací	Podíl platných profesních kvalifikací (v %)
Informatické obory	10	0,7
Speciální a interdisciplinární obory	10	0,7
Ekonomika a administrativa	8	0,6
Obory z oblasti historie	1	0,1
Veterinářství a veterinární prevence	1	0,1

Zdroj: Národní soustava kvalifikací, zpracování TREXIMA.

Z hlediska kvalifikační úrovně (EQF) jsou nejčetněji zastoupeny profesní kvalifikace odpovídající EQF na úrovni 3 (celkem 711 PK) a EQF 4 (celkem 471 PK). Dohromady tyto typy PK představují více tři čtvrtiny (81,6 %) platných profesních kvalifikací. Relativně málo jsou zastoupeny kvalifikace na nejnižší úrovni EQF 2 a kvalifikace na vyšších kvalifikačních úrovních odpovídajících vysokoškolskému vzdělání.

Tabulka 4.5: Počty platných profesních kvalifikací v členění podle úrovně EQF

Kvalifikační úroveň (EQF)	Počet platných profesních kvalifikací	Podíl platných profesních kvalifikací (v %)
EQF 7	44	3,0
EQF 6	72	5,0
EQF 5	72	5,0
EQF 4	471	32,5
EQF 3	711	49,1
EQF 2	78	5,4

Zdroj: Národní soustava kvalifikací, zpracování TREXIMA

Národní soustava kvalifikací také poskytuje informace o konkrétních zkouškách k příslušným PK, pokud je autorizovaná osoba zveřejní v systému.

4.5 Standardizace systému profesního vzdělávání a posílení role zaměstnavatelů

Stále těsnější vazba vzniká mezi profesními kvalifikacemi a akreditovanými rekvalifikačními programy (kurzy). Pokud žadatel žádá o autorizaci rekvalifikačního kurzu k pracovní činnosti, k níž existuje profesní kvalifikace, měla by tomu být přizpůsobena žádost, obsah, struktura a způsob ukončení kurzu. Ukončení takového kurzu má formu přezkoušení z profesní kvalifikace v souladu s jejím kvalifikačním a hodnoticím standardem.

S postupným rozvojem Národní soustavy kvalifikací a v souladu s vyhláškou¹¹ dochází za posledních cca 12 let ke změně struktury akreditovaných rekvalifikačních programů. Z důvodu standardizace některých pracovních činností formou profesní kvalifikace dochází také k postupné standardizaci systému rekvalifikací. Standardizace je pak definována obsahem Národní soustavy kvalifikací, kvalifikačními a hodnoticími standardy konkrétních profesních kvalifikací.

Profesní kvalifikace ve standardním režimu vznikají ve spolupráci se zaměstnavateli nebo jejich střešními organizacemi. Zaměstnavatelé mohou definovat optimální kvalifikační předpoklady pro výkon určitého povolání a zároveň spoluvytváří způsob jejich přezkoušení. Kvalifikační předpoklady jsou definovány konkrétními odbornými kompetencemi (dovednostmi), které zaměstnavatelé očekávají od absolventa zkoušky z profesní kvalifikace. Významně se tedy synergicky posiluje role zaměstnavatelů v systému standardizovaného dalšího vzdělávání. Vzdělávací programy vznikající na základě reálných potřeb a požadavků firem a odpovídají více reálným potřebám trhu práce. Úspěšní absolventi takových programů jsou tak snáze uplatnitelní a zaměstnatelní. Osvědčení o úspěšném absolvování zkoušky z profesní kvalifikace je navíc obecně uznávaným národním a mezinárodním certifikátem.

V analyzovaném vzorku 1823 programů, kterým byla akreditace udělena v období 1. března 2019 až 28. února 2022 je evidováno 1066 programů (58,5 %) vedoucích k čisté rekvalifikaci a 751 programů (41,2 %) vedoucích k profesní kvalifikaci. U šesti programů není uvedeno, o jaký typ programu se jedná. Z uvedeného porovnání tedy vyplývá, že programů vedoucích k profesní kvalifikaci je sice méně, ale jejich podíl je relativně vysoký.

Celkový počet rekvalifikačních programů akreditovaných za každý rok ve sledovaném období zůstává velmi podobný nebo vykazuje mírný nárůst. V posledním období je však možné sledovat snižující se podíl rekvalifikačních programů vedoucích k některé z profesních kvalifikací. Důvody tohoto poklesu lze identifikovat v aktuálně velmi nízké a spíše ještě klesající intenzitě prací na rozvoji NSK. Paralelně tak nyní dochází také k oslabení role zaměstnavatelů v tvorbě a aktualizaci systému Národní soustavy kvalifikací.

---

¹¹ Vyhláška č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení

Tabulka 4.6: Počty a podíl akreditovaných rekvalifikačních programů

Typ rekvalifikačního programu	Celkový počet	Podíl v %
Program vedoucí k čisté rekvalifikaci	1066	58,5 %
Program vedoucí k profesní kvalifikaci	751	41,2 %
Nezjištěno nebo neuvedeno	6	0,3 %

Zdroj: Databáze udělených akreditací MŠMT, zpracování TREXIMA

Tabulka 4.7: Počty typů akreditovaných rekvalifikačních programů ve sledovaném období

Typ rekvalifikačního programu	Rok udělení akreditace platné k 28. 2. 2022				Celkem
	2019	2020	2021	2022	
Program vedoucí k čisté rekvalifikaci	270	350	412	34	1066
Program vedoucí k profesní kvalifikaci	244	273	221	13	751
Nezjištěno nebo neuvedeno		2	4		6
Celkem	514	625	637	47	1823

Zdroj: Databáze udělených akreditací MŠMT, zpracování TREXIMA

Tabulka 4.8: Podíly typů akreditovaných rekvalifikačních programů ve sledovaném období

Typ rekvalifikačního programu	Rok udělení akreditace platné k 28. 2. 2022				Celkem
	2019	2020	2021	2022	
Program vedoucí k čisté rekvalifikaci	52,5 %	56,0 %	64,7 %	72,3 %	58,5 %
Program vedoucí k profesní kvalifikaci	47,5 %	43,7 %	34,7 %	27,7 %	41,2 %
Nezjištěno nebo neuvedeno		0,3 %	0,6 %		0,3 %

Zdroj: Databáze udělených akreditací MŠMT, zpracování TREXIMA

Analýzou nejčastěji akreditovaných programů podle pracovní činnosti je zřejmý vyšší podíl programů vedoucích k čisté rekvalifikaci. Dominance programů vedoucích k PK je pouze u těchto devíti pracovních činností:

- Kosmetička
- Manikérka a nehtová designérka
- Pedikérka a nehtová designérka
- Sportovní masáž
- Vizážistka
- Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky
- Odborník na permanentní make-up
- Lektor dalšího vzdělávání
- Kadeřník

U dalších třinácti nejčastěji akreditovaných pracovních činností se jedná o čisté rekvalifikace. Některé z nich nemají ani do budoucna potenciál vzniku související profesní kvalifikace, protože svým obsahem nepřipravují na samostatný výkon konkrétního povolání. Jedná se např. o tyto kurzy:

- Obsluha osobního počítače
- Základy obsluhy osobního počítače
- Čtení a kreslení technické dokumentace
- Základy podnikání

Jmenované kurzy jsou spíše zaměřeny na doplnění vybraných často klíčových dovedností a znalostí uplatnitelných napříč sektory a povoláními. V podstatě představují příklady vzdělávacích modulů pro rozvoj gramotností v rámci up-skillingu. S ohledem na současný proces akreditace jsou tyto programy pouze minimálně standardizovány. Přitom se jedná o typy programů, které by mohly být velmi významné v budoucím systému mikrokreditů (mikrocertifikátů). Existuje zde významný prostor pro zapojení zaměstnavatelů a zástupců odborů při definování obdobných modulů up-skillingu. Zapojení zaměstnavatelů v rámci těchto aktivit je opět vhodné a efektivní vzhledem k jejich významu pro udržení zaměstnanosti a kvalifikace zaměstnanců. Některé z těchto kurzů mohou významně přispět v udržení či rozvoji zaměstnanosti ve formě výkonu živnosti nebo samostatně výdělečné činnosti.

Zbývající skupina programů představuje významný potenciál konkrétních návrhů pro aktualizaci Národní soustavy kvalifikací odpovídajícími profesními kvalifikacemi. Jedná se o programy převážně re-skillingového typu. Vytvoření odpovídajících profesních kvalifikací by v budoucnu standardizovalo podobu navázaných rekvalifikačních programů v souladu s potřebami zaměstnavatelů a dalších subjektů aktivních na trhu práce (např. také odbory). Vzhledem k charakteru některých pracovních činností by některé z těchto programů mohly být vhodnou kvalifikační přípravou pro výkon živnostenské činnosti.

Tabulka 4.9: Počty akreditovaných rekvalifikačních programů v členění podle typu

Název pracovní činnosti, k níž směřuje rekvalifikační program	Program vedoucí k profesní kvalifikaci	Program vedoucí k čisté rekvalifikaci	Neuvedeno
Kosmetička	71	1	
Obsluha osobního počítače		56	
Manikérka a nehtová designérka	54	1	
Základy obsluhy osobního počítače		54	
Pedikérka a nehtová designérka	51	1	
Kouč		39	2
Účetnictví		40	
Čtení a kreslení technické dokumentace		39	
Základy podnikání	1	37	
Mzdové účetnictví		37	
Zdravotník zotavovacích akcí		35	
Sportovní masáž	32	2	1
Vizážistka	34		
Účetnictví a daňová evidence (s využitím výpočetní techniky)		34	
Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky	32		
Odborník na permanentní make-up	26		
Instruktor fitness		25	
Daňová evidence		24	
Tvorba www stránek		24	
Člen první pomoci		24	
Účetnictví a daňová evidence		23	
Lektor dalšího vzdělávání	23		
Programátor www aplikací		23	
Kadeřník	22		
Mzdové účetnictví (s využitím výpočetní techniky)		20	
Manažer		20	

Zdroj: Databáze udělených akreditací MŠMT, zpracování TREXIMA.

4.6 Silné a slabé stránky

Silné stránky

- Ucelený a strukturovaný přehled schválených profesních kvalifikací a úplných profesních kvalifikací.
- Moderní informační systém komplexně řešící související problematiku.
- Rámcové propojení na systém počátečního vzdělávání.
- Národní soustava kvalifikací představuje spolu se systémem počátečního vzdělávání komplementární a ucelenou kvalifikační soustavu.
- Profesní kvalifikace byly vytvářeny převážně samotnými zaměstnavateli a odráží tedy reálné potřeby trhu práce.
- Profesní kvalifikace standardizují obsah části rekvalifikačních kurzů.
- Osvědčení o profesní kvalifikaci jsou oficiálně uznávaným certifikátem na území ČR i v zahraničí.

Slabé stránky

- Stagnující aktualizace soustavy.
- V soustavě dosud chybí mnohé kvalifikace vyžadované intenzivně trhem práce (např. oblast kybernetické bezpečnosti).
- V některých případech velmi dlouhý proces schvalování od vytvoření profesní kvalifikace k jejímu zveřejnění.
- Malá propagace a nízké povědomí veřejnosti o systému.

Potenciál

- Zdroj informací pro přípravu up-skillingových a re-skillingových kurzů.
- Modularizovaný přístup k souvisejícímu vzdělávání – jednotlivé kompetence nebo jejich skupiny jako základ modulů, potenciál pro mikrokredity.
- Zapracování dalších profesních kvalifikací nebo celých oborových systémů dalšího vzdělávání a jeho ověřování (např. oblast zdravotnictví).

5 Regulované jednotky, rekvalifikace a profesní kvalifikace

Informační systém uznávání odborných kvalifikací definuje a zveřejňuje na jednom místě kromě jiného především kvalifikační požadavky na vybraná povolání a živnosti, jejichž výkon je regulován na území České republiky konkrétními legislativními předpisy. Tyto legislativní předpisy jsou základním zdrojem regulace a stanovení konkrétních kvalifikačních požadavků. Kvalifikační požadavky jsou definovány požadovaným vzděláním a popř. požadovanou praxí. Požadované vzdělání je definováno vždy. Praxe je požadována pouze u některých regulovaných jednotek.

Požadavky na vzdělání jsou specifikovány různým způsobem. U některých regulovaných jednotek jsou požadavky definovány přesně, jsou zde uvedeny konkrétní typy a zaměření požadovaného vzdělání. V jiných případech je tato definice volnější. Nejčastěji je požadavek na vzdělání definován jednou nebo více z těchto forem:

- Počáteční vzdělávání – kvalifikační úroveň, typ, zaměření, konkrétní obor nebo studijní program.
- Další vzdělávání – úspěšné absolvování kvalifikačního kurzu.
- Další vzdělávání – úspěšné absolvování rekvalifikačního kurzu.
- Úspěšné absolvování zkoušky z profesní kvalifikace podle zákona č. 179/2006 Sb.
- Odkaz na příslušný legislativní předpis upravující jednu nebo více výše forem jmenovaných forem požadované kvalifikace.

Vzhledem k charakteru této studie bude další pozornost věnována především dalšímu vzdělávání (úspěšné absolvování kvalifikačního kurzu, další vzdělávání, úspěšné absolvování rekvalifikačního kurzu, úspěšné absolvování zkoušky z profesní kvalifikace).

5.1 Regulované jednotky a další vzdělávání

Vstupní analýzou systému regulovaných jednotek byly identifikovány základní vazby mezi regulovanými jednotkami a systémem dalšího vzdělávání a potenciál pro případné další synergické propojení. Z informací zveřejněných v informačním systému byl vytvořen základní datový soubor obsahující základní informace o všech regulovaných jednotkách. Rámcově byla určena kvalifikační úroveň regulovaných jednotek dle EQF, výchozím zdrojem bylo expertní posouzení informací uvedených v položce požadované vzdělání.

Následně byly vybrány regulované jednotky k další analýze. Při výběru byla zohledněna tato kritéria:

- Uznávací orgán – zastoupení více odpovědných orgánů.
- Typ regulované jednotky – povolání a činnosti, živnosti.

- Kvalifikační úroveň – především EQF 3 a EQF 4.

Analyzováno bylo celkem 77 jednotek spadajících do gesce sedmi uznávacích orgánů. Z hlediska typu je zde zastoupeno 11 povolání a činností, 2 samostatné výdělečné činnosti a 64 živností (viz Tabulka 5.1).

V analyzovaném vzorku jsou zastoupeny především regulované jednotky s kvalifikační úrovní na EQF 3 (63,6 %), u pěti RJ se nepodařilo určit relevantní kvalifikační úroveň (viz Tabulka 5.2).

Tabulka 5.1: Struktura regulovaných jednotek zařazených do analýzy podle odpovědného orgánu a typu RJ

Odpovědný uznávací orgán	Typ regulované jednotky			Celkem
	Povolání a činnosti	Samostatně výdělečná činnost	Živnost	
Český baňský úřad	1			1
Komora daňových poradců ČR		1		1
Ministerstvo práce a sociálních věcí	4			4
Ministerstvo průmyslu a obchodu			64	64
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	1			1
Ministerstvo zdravotnictví	3			3
Ministerstvo zemědělství	2	1		3
Celkem	11	2	64	77

Zdroj: Databáze regulovaných povolání a činností, zpracování TREXIMA.

Tabulka 5.2: Struktura regulovaných jednotek zařazených do analýzy podle identifikované kvalifikační úrovně

Identifikovaná kvalifikační úroveň regulované jednotky dle EQF	Počet RJ	Podíl v %
EQF 3	49	63,6 %
EQF 4	20	26,0 %
EQF 6	3	3,9 %
Neurčeno	5	6,5 %

Zdroj: Databáze regulovaných povolání a činností, zpracování TREXIMA.

Primárně bylo posuzováno, zda je u regulovaných jednotek v poloze požadované vzdělání uvedeno další vzdělávání (úspěšné absolvování rekvalifikačního kurzu, úspěšné absolvování zkoušky z profesní kvalifikace, popř. úspěšné absolvování kvalifikačního kurzu).

5.2 Regulované jednotky zohledňující rekvalifikace a profesní kvalifikace jako rovnocenné alternativy požadovaného vzdělání

Celkem 46 regulovaných jednotek zmiňuje jako odpovídající kvalifikační předpoklad osvědčení o úspěšném absolvování akreditovaného rekvalifikačního kurzu podle zákona o zaměstnanosti a zároveň také osvědčení o přezkoušení z profesní kvalifikace (obě možnosti jako rovnocenné alternativy). Všechny tyto regulované jednotky jsou v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu a jedná se o živnosti.

V informačním systému UOK je často dosti vágně formulována vazba na konkrétní rekvalifikační program nebo konkrétní profesní kvalifikaci.

Tabulka 5.3: Regulované jednotky zohledňující rekvalifikace a profesní kvalifikace

Název regulované jednotky	EQF	Typ RJ	Odpovědný uznávací orgán
Aplikace, výroba a opravy ortopedické obuvi	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Barvení a chemická úprava textilií	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Broušení a leptání skla	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Činnosti, při kterých je porušována integrita lidské kůže	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Čištění a praní textilu a oděvů	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Galvanizérství, smaltérství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Hodinářství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Holičství, kadeřnictví	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Hostinská činnost	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Izolátérství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Kamnářství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Klempířství a oprava karoserií	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Kominictví	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Kosmetické služby	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Kovářství, podkovářství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Malířství, lakýrnictví, natěračství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Masérské, rekondiční a regenerační služby	neurčeno	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Mlékárenství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu

Název regulované jednotky	EQF	Typ RJ	Odpovědný uznávací orgán
Mlynářství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Montáž, opravy a rekonstrukce chladících zařízení a tepelných čerpadel	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení (MPO)	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Montáž, opravy, revize a zkoušky plynových zařízení a plnění nádob plyny	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Montáž, opravy, revize a zkoušky tlakových zařízení a nádob na plyny	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Montáž, opravy, revize a zkoušky zdvihacích zařízení	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Obráběčství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Opravy ostatních dopravních prostředků a pracovních strojů	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Opravy silničních vozidel	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Ostraha majetku a osob	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Pedikúra, manikúra	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Pekařství, cukrářství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Pivovarnictví a sladovnictví	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Pokrývačství, tesařství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Poskytování tělovýchovných a sportovních služeb v oblasti	6	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Provozování cestovní kanceláře - pořádání zájezdů, - zprostředkování spojených cestovních služeb	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Průvodcovská činnost horská	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Řeznictví a uzenářství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Slévárenství, modelářství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Služby soukromých detektivů	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Truhlářství, podlahářství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Výroba, instalace, opravy elektrických strojů a přístrojů, elektronických a telekomunikačních zařízení	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Zámečnictví, nástrojářství	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Zednictví	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Zlatnictví a klenotnictví	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Zpracování gumárenských směsí	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Zpracování kamene	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Zpracování kůží a kožešin	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu

Zdroj: Databáze regulovaných povolání a činností, zpracování TREXIMA

5.3 Regulované jednotky zohledňující rekvalifikace

Celkem 12 regulovaných jednotek akceptuje jako jeden z odpovídajících kvalifikačních předpokladů osvědčení o úspěšném absolvování akreditovaného rekvalifikačního kurzu podle zákona o zaměstnanosti. Opět se jedná o živnosti, které jsou s ohledem na legislativu v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu.

Tyto regulované jednotky představují potenciál pro vznik nových profesních kvalifikací a současnou standardizaci souvisejících rekvalifikačních programů.

Tabulka 5.4: Regulované jednotky zohledňující rekvalifikace

Název regulované jednotky	EQF	Typ RJ	Odpovědný uznávací orgán
Činnost účetních poradců, vedení účetnictví, vedení daňové evidence	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Drezúra zvířat	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Nákup a prodej kulturních památek nebo předmětů kulturní hodnoty	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Nákup a prodej, půjčování, vývoj, výroba, opravy, úpravy, uschovávání, skladování, přeprava, znehodnocování a ničení bezpečnostního materiálu	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Oceňování majetku pro - věci movité, - věci nemovité, - nehmotný majetek, - finanční majetek, - obchodní závod	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Oční optika	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Poskytování služeb v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob	3	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Provádění dobrovolných dražeb movitých věcí podle zákona o veřejných dražbách	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Provádění veřejných dražeb - dobrovolných, - nedobrovolných	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Provozování solárií	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Zpracování tabáku a výroba tabákových výrobků	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu

Zdroj: Databáze regulovaných povolání a činností, zpracování TREXIMA

5.4 Regulované jednotky zohledňující profesní kvalifikace

Tři regulované jednotky akceptují jako jeden z odpovídajících kvalifikačních předpokladů osvědčení o úspěšném přezkoušení z profesní kvalifikace.

Tyto regulované jednotky představují potenciál pro vznik nebo standardizaci souvisejících rekvalifikačních programů.

Tabulka 5.5: Regulované jednotky zohledňující profesní kvalifikace

Název regulované jednotky	EQF	Typ RJ	Odpovědný uznávací orgán
Péče o dítě do tří let věku v denním režimu	neurčeno	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Poradce v ochraně rostlin	4	Povolání a činnosti	Ministerstvo zemědělství
Realitní zprostředkování	6	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu

Zdroj: Databáze regulovaných povolání a činností, zpracování TREXIMA

5.5 Regulované jednotky bez vazby na systém rekvalifikací a Národní soustavu kvalifikací

Celkem 16 analyzovaných regulovaných jednotek nezohledňuje akreditované rekvalifikační programy ani profesní kvalifikace jako jednu z kvalifikačních možností pro výkon těchto činností. Některé z těchto regulovaných činností lze vykonávat po úspěšném absolvování kvalifikačního kurzu definovaného ve většině případů související oborovou legislativou. V jiných případech je nutná tato podmínka v kombinaci s absolvováním určitého typu nebo zaměření oboru počátečního vzdělávání.

V této skupině se již častěji objevují také další typy regulovaných činností, tedy také samostatně výdělečné činnosti, a povolání a činnosti.

Tyto regulované jednotky představují především potenciál pro případný vznik profesních kvalifikací, které by opět standardizovaly obsah souvisejícího dalšího vzdělávání ať již existujícího nebo potenciálního a také ověření výsledků tohoto vzdělávání.

Tabulka 5.6: Regulované jednotky bez vazby na systém rekvalifikací a Národní soustavu kvalifikací

Název regulované jednotky	EQF	Typ RJ	Odpovědný uznávací orgán
Činnosti související s porážením zvířat na jatkách	3	Samostatně výdělečná činnost	Ministerstvo zemědělství
Daňové poradenství	6	Samostatně výdělečná činnost	Komora daňových poradců ČR
Koordinátor BOZP na staveništi	4	Povolání a činnosti	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Masér ve zdravotnictví a Nevidomý a slabozraký masér ve zdravotnictví	4	Povolání a činnosti	Ministerstvo zdravotnictví
Montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení	3	Povolání a činnosti	Český baňský úřad

Název regulované jednotky	EQF	Typ RJ	Odpovědný uznávací orgán
Montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení (MPSV)	3	Povolání a činnosti	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Ošetřovatel	4	Povolání a činnosti	Ministerstvo zdravotnictví
Pedagog volného času	neurčeno	Povolání a činnosti	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Porážení jatečných zvířat na jatkách	3	Povolání a činnosti	Ministerstvo zemědělství
Pracovník v sociálních službách	3	Povolání a činnosti	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Projektová činnost ve výstavbě	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Provádění staveb, jejich změn a odstraňování	4	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Provozování autoškoly	neurčeno	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Revize, prohlídky a zkoušky určených technických zařízení v provozu	neurčeno	Živnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Sanitář	3	Povolání a činnosti	Ministerstvo zdravotnictví
Zajišťování úkolů v prevenci rizik v oblasti BOZP	4	Povolání a činnosti	Ministerstvo práce a sociálních věcí

Zdroj: Databáze regulovaných povolání a činností, zpracování TREXIMA.

6 Konkrétní příklady propojení regulovaných jednotek na další systémy

V této kapitole jsou podrobněji analyzovány vazby vybraných regulovaných jednotek na systémy dalšího vzdělávání, jeho reálnou nabídku, uznávání výsledků dalšího vzdělávání a potenciál pro další rozvoj. Tyto regulované jednotky byly vybrány během rámcové analýzy jako ukázkové příklady činností z různých odvětví, na různé kvalifikační úrovni a s různou mírou zohlednění dalšího vzdělávání a formy jeho uznávání.

Vybrané regulované jednotky na různé úrovni integrují dotčené systémy. Jedná se o tyto regulované jednotky a profesní kvalifikace:

- Realitní zprostředkování
- Zednictví
- Profesní kvalifikace v oblasti elektrotechniky
- Opravy silničních vozidel
- Sanitář

6.1 Realitní zprostředkování

Regulovaná jednotka je navázána na NSK i konkrétní rekvalifikační programy akreditované MŠMT.

Tabulka 6.1: Rozbor RJ Realitní zprostředkování

Popisná část regulované jednotky	
Uznávací orgán	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Typ regulované jednotky	Živnost
Anotace	Nákup nemovitostí za účelem jejich dalšího prodeje, prodej nemovitostí, zprostředkování nákupu, prodeje a pronájmu nemovitostí, bytů a nebytových prostor. Správa a základní údržba nemovitostí pro třetí osoby, zejména administrativní zajištění řádného provozu nemovitostí, domovníká činnost, úklid bytů i nebytových prostor, čištění interiérů a exteriérů budov, čištění oken, úklid chodníků a podobně.
Vazba regulované jednotky na systém dalšího vzdělávání	
Vazba na Národní soustavu kvalifikací	Pro výkon RJ je akceptována profesní kvalifikace pro činnost realitního zprostředkovatele podle zákona č. 179/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Vazba na rekvalifikační nebo kvalifikační kurz	Není uvedena.
Související kvalifikace v NSK	Realitní zprostředkovatel (kód: 66-042-M)
Související platný akreditovaný rekvalifikační program v Databázi akreditací MŠMT	Aktuálně je akreditováno 6 rekvalifikačních programů pod názvem Realitní zprostředkovatel a další 3 rekvalifikační programy pod starším názvem Obchodník s realitami. Tyto platné programy vedou k PK Realitní zprostředkovatel.

Zdroje: Databáze regulovaných povolání a činností; Databáze udělených akreditací MŠMT; Národní soustava kvalifikací, zpracování TREXIMA.

Realitní zprostředkování je vázanou živností. Související „regulující“ předpis Zákon č. 39/2020 Sb., o realitním zprostředkování a o změně souvisejících zákonů (zákon o realitním zprostředkování) je účinný od 3. března 2020. První živnostenská oprávnění tedy byla vydána až v průběhu roku 2020, ke konci roku pak bylo vydáno celkem 9 929 živnostenských oprávnění. Ve stejném období následujícího roku (2021) bylo evidováno již celkem 17 350 vydaných živnostenských oprávnění, což představuje meziroční nárůst o 76,6 %. Lze i nadále očekávat nárůst počtu udělovaných živnostenských oprávnění. Příslušná profesní kvalifikace jako jedna z možností prokázání odborné způsobilosti může významně přispět k větší flexibilitě při jejich udělování.

Tabulka 6.2: Realitní zprostředkování – vývoj celkového počtu udělených živnostenských oprávnění v letech 2020–2021

Rok	Celkový počet vydaných ŽO	Nárůst oproti předchozímu sledovanému období (v %)
2021	17 530	76,6 %
2020	9 929	

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu, zpracování TREXIMA.

6.2 Zednictví

Regulovaná jednotka je navázána na NSK i konkrétní rekvalifikační programy akreditované MŠMT.

Zednictví je řemeslnou živností. Ke konci roku 2016 bylo evidováno celkem 120 798 udělených živnostenských oprávnění. Ke konci roku 2019 to bylo již 123 480 oprávnění, což představuje nárůst o 2,2 %. Ke konci roku 2021 činil nárůst 4,3 % oproti roku 2016.

Tabulka 6.3: Rozbor RJ Zednictví

Popisná část regulované jednotky	
Uznávací orgán	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Typ regulované jednotky	Živnost
Anotace	Provádění zednických, kladečských a obkladačských, betonářských, šamotářských a komínářských prací při výstavbě, rekonstrukcích, adaptacích a opravách novodobých i historických objektů. Osazování, včetně betonování stavebních konstrukcí. Provádění konstrukcí ze sklobetonu, provádění izolace zdiva historických i jiných objektů, omítek nebo sgrafit. Zhotovování a opravy vnějších i vnitřních dlažeb, vnitřních obkladů, obkladů schodišťových stupňů, provádění teracových podlah nebo obkladů, kladení dlažeb, provádění vnitřních obkladů či venkovních obkladů soklů nebo průčelí. Provádění montáží, včetně konstrukcí s požadavky na protipožární odolnost. Provádění zateplování. Uměleckořemeslné zpracování sádry, zhotovování sgrafit.
Vazba regulované jednotky na systém dalšího vzdělávání	
Vazba na Národní soustavu kvalifikací	Pro výkon RJ je akceptován doklad o ověření nebo uznání dosažené úplné kvalifikace pro příslušný obor na základě zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání (zákon č. 179/2006 Sb.).
Vazba na rekvalifikační nebo kvalifikační kurz	Pro výkon RJ je akceptován doklad o řádném ukončení rekvalifikace pro příslušnou pracovní činnost, vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a dokladem o vykonání jednorocní praxe v oboru.
Související kvalifikace v NSK	NSK obsahuje úplnou profesní kvalifikaci Zedník (36-99-H/35), kterou lze prokázat dvojím způsobem: <ul style="list-style-type: none"> • předložením osvědčení o získání PK Zedník (36-020-H), • předložením osvědčení o získání těchto PK současně: Montér zdicích systémů (36-056-H) a Omítkář (36-057-H).
Související platný akreditovaný rekvalifikační program v Databázi akreditací MŠMT	Aktuálně jsou akreditovány 4 rekvalifikační programy pod názvem Zedník.

Zdroje: Databáze regulovaných povolání a činností; Databáze udělených akreditací MŠMT; Národní soustava kvalifikací, zpracování TREXIMA.

Tabulka 6.4: Zednictví – vývoj celkového počtu udělených živnostenských oprávnění v letech 2016, 2019, 2021

Rok	Celkový počet vydaných ŽO	Nárůst oproti předchozímu sledovanému období (v %)	Nárůst oproti roku 2016 (v %)
2021	126 005	2,0 %	4,3 %
2019	123 480	2,2 %	
2016	120 798		

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu, zpracování TREXIMA.

6.3 Profesní kvalifikace v oblasti elektrotechniky

V červenci 2022 nabývá účinnosti zákon č. 250/2021 Sb. o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení a o změně souvisejících zákonů. Tento zákon nahradí vyhlášku Českého úřadu bezpečnosti práce a Českého báňského úřadu č. 50/1978 Sb. o odborné způsobilosti v elektrotechnice.

Jedná se velkou změnu v oblasti regulace a uznávání odborné způsobilosti pro široké portfolio profesí. Dosud bylo nutno pro obdobné činnosti jako jeden z kvalifikačních předpokladů absolvovat učební, středoškolské nebo vysokoškolské obory počátečního vzdělávání v oblasti elektrotechniky. Nebylo tedy možné vykonávat obdobné činnosti získáním kvalifikace a přezkoušením v rámci dalšího vzdělávání. Se změnou zákona však dochází k zohlednění systému profesních kvalifikací pro některé odborné způsobilosti v oboru.

Zákon¹² rozlišuje v souvislosti s výkonem činností osob vykonávajících obsluhu a práci na elektrických zařízeních bez napětí, v blízkosti elektrických zařízení pod napětím a na elektrických zařízeních pod napětím tyto odborné způsobilosti:

- Osoby znalé - revizní technici
- Osoby znalé pro řízení činnosti
- Osoby znalé pro samostatnou činnost
- Osoby poučené
- Osoby školené (seznámené)

¹² Zákon č. 250/2021 Sb. o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení a o změně souvisejících zákonů

Osoby znalé pro řízení činnosti budou moci své odborné vzdělání nově prokázat také dokladem o úspěšném složení zkoušky z příslušné úplné profesní kvalifikace zveřejněné v Národní soustavě kvalifikací pod oborem kvalifikace „Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika“ podle zákona č. 179/2006 Sb. zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Pro osoby znalé pro samostatnou činnost bude přípustným dokladem o odborném vzdělání také osvědčení o profesní kvalifikaci zveřejněné v Národní soustavě kvalifikací pod oborem kvalifikace „Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika“ podle zákona č. 179/2006 Sb. zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

V Národní soustavě kvalifikací je nyní zveřejněno 5 relevantních úplných profesních kvalifikací:

- Autoelektrikář (26-99-H/07)
- Elektrikář (26-99-H/08)
- Elektrikář - silnoproud (26-99-H/09)
- Elektrotechnické a strojně montážní práce (26-99-E/03)
- Elektrotechnik (26-99-M/01)

Úplná profesní kvalifikace (ÚPK) **Autoelektrikář (26-99-H/07)** se skládá z těchto profesních kvalifikací:

- Autoelektrikář elektrických systémů silničních motorových vozidel (26-096-H)
- Autoelektrikář elektropohonů silničních motorových vozidel (26-095-H)
- Autoelektrikář montáže elektrické výbavy silničních motorových vozidel (26-097-H)

Úplná profesní kvalifikace **Elektrikář (26-99-H/08)** se skládá z těchto profesních kvalifikací:

- Montér elektrických instalací (26-017-H)
- Montér elektrických rozvaděčů (26-019-H)
- Montér elektrických sítí (26-018-H)
- Montér hromosvodů (26-021-H)
- Montér/montérka slaboproudých zařízení (26-020-H)

Úplná profesní kvalifikace **Elektrikář - silnoproud (26-99-H/09)** se skládá z těchto profesních kvalifikací:

- Montér elektrických instalací (26-017-H)
- Montér elektrických rozvaděčů (26-019-H)
- Montér elektrických sítí (26-018-H)
- Montér hromosvodů (26-021-H)

- Montér/montérka slaboproudých zařízení (26-020-H)

Úplná profesní kvalifikace **Elektrotechnické a strojně montážní práce (26-99-E/03)** se skládá z těchto profesních kvalifikací:

- Elektrická zařízení (26-010-E)
- Elektrické instalace (26-008-E)
- Elektrické rozvody (26-009-E)

Úplná profesní kvalifikace **Elektrotechnik (26-99-M/01)** se skládá z těchto profesních kvalifikací:

- Elektrotechnik koncových vysokofrekvenčních zařízení (26-016-M)
- Elektrotechnik měřících přístrojů (26-029-M)
- Elektrotechnik zkušebny elektrických strojů a přístrojů (26-068-M)
- Mechatronik (26-022-M)

Již v současné době lze identifikovat rostoucí zájem o zkoušky z profesních kvalifikací v oblasti elektrotechniky a lze očekávat, že tento zájem významně poroste. Nová legislativa v této oblasti umožní mnohem flexibilnější reakci na potřeby trhu práce. Kvalifikaci si budou moci v rámci dalšího vzdělávání doplnit také profese, pro které je elektrotechnická způsobilost pouze částí pracovní náplně (např. montéři nábytku, profese v elektromobilitě). Zároveň lze předpokládat rostoucí zájem o související re-skillingové a up-skillingové kurzy, které pomohou udržet zaměstnance ve stávající profesi nebo nabídnou kvalifikační potenciál pro vytvoření zcela nových „trhem práce ceněných“ pracovních míst.

6.4 Opravy silničních vozidel

Regulovaná jednotka je navázána na NSK, ale není definována explicitní vazba na konkrétní profesní kvalifikace.

Tabulka 6.5: Rozbor RJ Opravy silničních vozidel

Popisná část regulované jednotky	
Uznávací orgán	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Typ regulované jednotky	Živnost
Anotace	Diagnostika, opravy, údržba, servis a záruční prohlídky motokol, mopedů, motocyklů, tříkolek a čtyřkolek, osobních automobilů, autobusů, nákladních automobilů, speciálních vozidel, tahačů, přípojných vozidel a traktorů; diagnostika, opravy, úpravy a výměny mechanických, pneumatických,

	hydraulických skupin a podskupin vozidel. Živnost zahrnuje opravy vozidel, opravy a renovaci systémů, konstrukčních částí a samostatných technických celků vozidel, montáž vybavení, doplňků a autoalarmů vozidel, diagnostiku a seřizování provozních parametrů vozidel včetně emisí.
Vazba regulované jednotky na systém dalšího vzdělávání	
Vazba na Národní soustavu kvalifikací	Pro výkon RJ je akceptován doklad o ověření nebo uznání dosažené úplné kvalifikace pro příslušný obor na základě zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání (zákon č. 179/2006 Sb.). Není definováno, zda se úplnou kvalifikací rozumí profesní kvalifikace nebo úplná profesní kvalifikace.
Vazba na rekvalifikační nebo kvalifikační kurz	Pro výkon RJ je akceptován doklad o řádném ukončení rekvalifikace pro příslušnou pracovní činnost, vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována.
Potenciálně související kvalifikace v NSK	Není explicitně definována. V NSK je několik úplných profesních kvalifikací (složených systematicky z jednotlivých profesních kvalifikací). Jako příklad uvádíme úplnou profesní kvalifikaci Mechanik osobních automobilů (23-99-H/18), kterou je možno poskládat z těchto profesních kvalifikací: <ul style="list-style-type: none"> • Mechanik hnacích agregátů osobních automobilů (23-102-H) • Mechanik pneuservisu osobních motorových vozidel (23-087-H) • Mechanik podvozkových systémů osobních automobilů (23-100-H) • Mechanik převodů osobních automobilů (23-101-H) • Mechanik příslušenství osobních automobilů (23-103-H)
Související platný akreditovaný rekvalifikační program v Databázi akreditací MŠMT	Neexistuje. Je tedy potenciál pro vytvoření adekvátního kurzu. S ohledem na složitost činnosti se jako vhodné řešení nabízí modularizovaný přístup, jehož základem bude vhodně řešený soubor profesních kvalifikací.

Zdroje: Databáze regulovaných povolání a činností; Databáze udělených akreditací MŠMT; Národní soustava kvalifikací, zpracování TREXIMA.

Opravy silničních vozidel jsou řemeslnou živností. Ke konci roku 2016 bylo evidováno celkem 53 170 udělených živnostenských oprávnění. Ke konci roku 2019 to bylo 56 057 oprávnění, což představuje nárůst o 5,4 %. Ke konci roku 2021 pak činil nárůst 9,3 % oproti roku 2016.

Tabulka 6.6: Opravy silničních vozidel – vývoj celkového počtu udělených živnostenských oprávnění v letech 2016, 2019, 2021

Rok	Celkový počet vydaných ŽO	Nárůst oproti předchozímu sledovanému období (v %)	Nárůst oproti roku 2016 (v %)
2021	58 095	3,6 %	9,3 %

Rok	Celkový počet vydaných ŽO	Nárůst oproti předchozímu sledovanému období (v %)	Nárůst oproti roku 2016 (v %)
2019	56 057	5,4 %	
2016	53 170		

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu, zpracování TREXIMA.

6.5 Sanitář

Regulovaná jednotka není navázána na NSK. Jedná se o oblast, kde se vzdělávání a související zkoušky řídí jiným zákonem.

Tabulka 6.7: Rozbor RJ Sanitář

Popisná část regulované jednotky	
Uznávací orgán	Ministerstvo zdravotnictví
Typ regulované jednotky	Povolání a činnosti
Anotace	Za výkon povolání sanitáře se považuje pomocná činnost v rámci poskytování zdravotních služeb pod odborným dohledem nebo přímým vedením zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu povolání bez odborného dohledu.
Vazba regulované jednotky na systém dalšího vzdělávání	
Vazba na Národní soustavu kvalifikací	Neexistuje
Vazba na rekvalifikační nebo kvalifikační kurz	Pro výkon RJ je akceptováno úspěšné absolvování akreditovaného kvalifikačního kurzu v oboru sanitář. Kvalifikaci popisuje detailněji zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních. Aktuálně je akreditováno Ministerstvem zdravotnictví celkem 71 vzdělávacích kvalifikačních programů v oboru sanitář. Tyto kurzy nejsou obsaženy v Databázi akreditací MŠMT. Kurzy jsou uvedeny v seznamu kurzů Ministerstva zdravotnictví.
Související kvalifikace v NSK	Profesní kvalifikace v této oblasti neexistuje. Jedná se o oblast, kde je další vzdělávání a související zkouška řešena jiným zákonem.

Zdroje: Databáze regulovaných povolání a činností; Databáze udělených akreditací MŠMT; Národní soustava kvalifikací, zpracování TREXIMA.

Závěr

Vzdělávání dospělých nebo také další vzdělávání je systém, který doplňuje, rozšiřuje nebo aktualizuje znalosti a dovednosti občanů, kteří již prošli systémem počátečního školního vzdělávání. Další vzdělávání je s počátečním různým způsobem propojeno. Může být jeho nadstavbou, aktualizací nebo adekvátní náhradou. Často je realizováno samotnými školami jako doplňková činnost v rámci akreditovaných vzdělávacích programů. Oba systémy tak na sebe působí a ovlivňují se. Například systém a obsah profesních kvalifikací (další vzdělávání) dnes významně ovlivňuje obsah aktualizovaných rámcových a školních vzdělávacích programů středoškolského odborného studia (počáteční vzdělávání).

Vzdělávání dospělých nabízí významné příležitosti pro udržení zaměstnanosti a zvýšení zaměstnatelnosti. Jsou tedy zcela správné a logické všechny snahy o maximální kompatibilitu a komplementaritu obou systémů a jejich subsystémů. Ve výsledku se tato snaha vyplatí všem: státu, veřejné správě, vzdělávacím institucím, zaměstnavatelům. Ale především zaměstnancům a všem osobám, které se chtějí a mohou efektivně vzdělávat v souladu s vlastními možnostmi a potřebami.

Prostor pro rekvalifikace či využití dalšího vzdělávání se otevírá např. zaměstnancům, kteří v rámci počátečního vzdělávání získali určitý stupeň vzdělání a v současné době vykonávají profesi, pro kterou je dostačující nižší stupeň vzdělání než jimi dosažený. Takovoto překvalifikované zaměstnance má smysl sledovat ve 4., 5. a 8. hlavní třídě zaměstnání CZ-ISCO, kde předpokládaná kvalifikace odpovídá maximálně úplnému střednímu vzdělání s maturitou. Tzn., že zaměstnanci s vyšším odborným, bakalářským a vysokoškolským vzděláním v těchto hlavních třídách CZ-ISCO jsou považováni za překvalifikované. U těchto zaměstnanců vzniká potenciál pro rekvalifikaci na profese spadající do 1., 2., 3. či 7. hlavní třídy zaměstnání CZ-ISCO, které vyžadují vyšší kvalifikaci a jsou perspektivní z hlediska budoucnosti a uplatnění na trhu práce.

V rámci této studie byla provedena analýza překvalifikovaných zaměstnanců za celou ČR, tedy souhrnně za mzdovou a platovou sféru. Je však třeba mít na paměti, že mzdová sféra je výrazně větší z hlediska počtu zaměstnanců. Celkově tedy na českém trhu práce v roce 2020 pracovalo 108 tis. překvalifikovaných zaměstnanců ze 4., 5. a 8. hlavní třídy zaměstnání CZ-ISCO, přičemž 87 tis. z nich patřilo do mzdové sféry. Nejvíce překvalifikovaných zaměstnanců ze zmíněných hlavních tříd bylo v roce 2020 mezi úředníky (4. hl. tř.), a sice cca 67 tis., což představovalo více než pětinu (22 %) zaměstnanců v této hlavní třídě, do níž patří profese jako účetní, administrativní pracovníci, fakturanti apod. Jedná se o profese, které ve větší míře vykonávají ženy. Mezi pracovníky ve službách a prodeji (5. hl. tř.) mělo v roce 2020 vyšší než potřebnou kvalifikaci necelých 30 tis. zaměstnanců (7 %) a ve skupině obsluhy strojů a zařízení, montérů (8. hl. tř.) to bylo cca 11 tis. zaměstnanců (2 %).

V posledních zhruba 20 letech byly učiněny některé často významné kroky k systematizaci a standardizaci dalšího vzdělávání. Tyto změny směřují k vyšší efektivitě především

v oblasti vynakládaných prostředků a času všech zainteresovaných subjektů (kromě výše jmenovaných v tomto ohledu doplňme ještě subjekty v oblasti kariérového poradenství).

Ne všechny změny se však daří realizovat. Některé perspektivní trendy a snahy byly po čase bohužel „přibržděny“ nebo úplně zastaveny. Systém vzdělávání v České republice tak nadále trápí např. tyto neduhy: roztržitost dílčích systémů, technická zaostalost související infrastruktury, nízká úroveň kompatibility mezi systémy vzdělávání a ověřování, malý akcent na skutečné potřeby trhu práce a lepší uplatnitelnost absolventů kurzů dalšího vzdělávání.

Vzdělávání dospělých aktuálně stojí před velkou výzvou. V následujících letech by mělo být plně dostupné a do určité výše hrazené všem dospělým v produktivním věku podle jejich preferencí a zájmu formou tzv. individuálních vzdělávacích účtů. Tyto účty budou obsahovat finance, které mohou jednotlivé dospělé osoby použít na vzdělávání, ověření jeho výsledků nebo využití poradenských služeb. S touto formou podpory dalšího vzdělávání a rozvoje jsou již dobré zkušenosti v některých evropských zemích. Evropská komise vydala v prosinci 2021 návrh doporučení o individuálních vzdělávacích účtech. Ve vazbě na Národní plán obnovy by mělo být v České republice do roku 2025 vzděláno v systému dalšího vzdělávání několikanásobně více osob, než je tomu v současném systému rekvalifikací. Na tuto situaci bude muset adekvátně reagovat celý systém v oblasti administrativy, akreditací, realizace vzdělávání, zkoušení atd. Systém dalšího vzdělávání bude tedy nutno modernizovat, zpružnit a do jisté míry ještě více standardizovat, aby vynaložené prostředky byly využity efektivně v souladu s potřebami trhu práce a účastníků vzdělávání. Významnou roli zde mohou sehrávat odbory v oblasti poradenství a motivace účastníků dalšího vzdělávání.

Použité zdroje

Legislativa (platná ke dni 25. 4. 2022)

- Vyhláška č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení
- Vyhláška Českého úřadu bezpečnosti práce a Českého báňského úřadu č. 50/1978 Sb. o odborné způsobilosti v elektrotechnice
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)
- Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání)
- Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace)
- Zákon č. 246/1992 Sb., Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání
- Zákon č. 250/2021 Sb. o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení a o změně souvisejících zákonů
- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)
- Zákon č. 39/2020 Sb., o realitním zprostředkování a o změně souvisejících zákonů (zákon o realitním zprostředkování)

Informační systémy a datové zdroje (dostupné ke dni 25. 4. 2022)

- Uznávání odborných kvalifikací – Databáze regulovaných povolání a činností (online dostupné zde: <https://uok.msmt.cz/>)
- Databáze udělených akreditací rekvalifikačních programů (online dostupné zde: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/databaze>)
- Národní soustava kvalifikací (online dostupné zde: <https://www.narodnikvalifikace.cz/>)
- Ošetřovatelství a nelékařská povolání (online dostupné zde: <https://www.mzcr.cz/category/osetrovatelstvi-a-nelekarska-povolani/>)
- AKRIS – Akreditované vzdělávací programy MPSV (online dostupné zde: <https://akris.mpsv.cz/>)

Příloha – Tabulková část

Tabulka I: Počet a podíl překvalifikovaných zaměstnanců na pozicích ohrožených 4. průmyslovou revolucí v roce 2020

Kód CZ-ISCO	Název CZ-ISCO	Počet zaměstnanců v roce 2020 v tis.	Kategorie dosaženého vzdělání představující překvalifikovanost pro danou profesi	Podíl překvalifikovaných zaměstnanců
41100	Všeobecní administrativní pracovníci	81,8	N, P, R, T, V	23%
41200	Sekretáři (všeobecní)	17,0	N, P, R, T, V	23%
42113	Přepážkoví pracovníci na poštách	7,3	N, P, R, T, V	6%
42122	Úředníci sázkových kanceláří	1,1	T, V	2%
42212	Úředníci cestovních kanceláří a agentur	2,8	V	0%
43111	Účetní všeobecní	28,7	N, P, R, T, V	26%
43112	Účetní finanční a investiční	2,3	N, P, R, T, V	31%
43113	Účetní materiáloví	1,6	N, P, R, T, V	10%
43114	Pracovníci kalkulací, cen a nákladů	1,3	N, P, R, T, V	31%
43115	Fakturanti	7,6	N, P, R, T, V	12%
43130	Mzdoví účetní	4,0	N, P, R, T, V	24%
43210	Úředníci ve skladech	27,2	P, R, T, V	6%
43220	Úředníci ve výrobě	8,0	N, P, R, T, V	18%
43232	Dopravní dispečeři	9,5	P, R, T, V	11%
44125	Doručovatelé listovních poštovních zásilek	2,7	N, P, R, T, V	3%
52301	Hlavní pokladníci v organizacích, prodejnách a různých zařízeních	1,3	N, P, R, T, V	4%
52302	Pokladníci v organizacích	2,7	N, P, R, T, V	5%
52303	Pokladníci v prodejnách	8,2	N, P, R, T, V	3%
52304	Pokladníci a prodavači vstupenek v kulturních zařízeních	0,5	N, P, R, T, V	12%
52305	Pokladníci a prodavači jízdenek v osobní dopravě	1,8	N, P, R, T, V	5%
81111	Horníci v uhelných dolech (převážně ruční)	1,8	K, L, M, N, P, R, T, V	13%
81114	Horníci hlubinné těžby strojní	0,1	K, L, M, N, P, R, T, V	6%
81602	Obsluha strojů na výrobu pečiva, čokolády a cukrovinek	3,2	K, L, M, N, P, R, T, V	19%
81830	Obsluha strojů na balení, plnění a etiketování	6,6	K, L, M, N, P, R, T, V	22%

82110	Montážní dělníci mechanických zařízení	33,9	K, L, M, N, P, R, T, V	23%
82121	Montážní dělníci elektrických a energetických zařízení	23,6	K, L, M, N, P, R, T, V	27%
82122	Montážní dělníci elektronických zařízení	15,9	K, L, M, N, P, R, T, V	26%
82191	Montážní dělníci výrobků z kovů	16,6	K, L, M, N, P, R, T, V	25%
82192	Montážní dělníci výrobků z pryže a plastů	15,1	K, L, M, N, P, R, T, V	22%
82193	Montážní dělníci výrobků ze dřeva a příbuzných materiálů	1,8	K, L, M, N, P, R, T, V	18%
82194	Montážní dělníci výrobků z kartonu a papíru	0,4	K, L, M, N, P, R, T, V	33%
82195	Montážní dělníci výrobků z textilu a kůže	2,3	K, L, M, N, P, R, T, V	13%
82196	Montážní dělníci výrobků ze skla a keramiky	0,3	K, L, M, N, P, R, T, V	26%
82197	Montážní dělníci výrobků z kombinovaných materiálů	27,1	K, L, M, N, P, R, T, V	23%
83111	Strojvedoucí důlní kolejové dopravy	0,1	N, P, R, T, V	2%
83112	Strojvedoucí lokomotiv, vlaků	6,8	N, P, R, T, V	4%
83113	Strojvedoucí metra, podzemních drah	0,7	N, P, R, T, V	5%
83221	Řidiči osobních a malých dodávkových automobilů (kromě taxikářů a řidičů zdravotnické dopravní služby)	18,9	K, L, M, N, P, R, T, V	28%
83411	Traktoristé a obsluha zemědělských strojů	13,6	K, L, M, N, P, R, T, V	12%
83422	Obsluha zemních a příbuzných strojů	12,4	K, L, M, N, P, R, T, V	13%
83441	Řidiči vysokozdvížných vozíků	15,3	K, L, M, N, P, R, T, V	25%
83443	Skladníci, obsluha manipulačních vozíků	70,1	K, L, M, N, P, R, T, V	33%
91126	Uklízeči výrobních prostor (kromě potravinářské a farmaceutické výroby) a skladů	10,1	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	14%
91127	Uklízeči prodejních prostor	1,8	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	21%
92110	Pomocní pracovníci v rostlinné výrobě	2,8	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	14%
92120	Pomocní pracovníci v živočišné výrobě	1,3	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	8%
92130	Pomocní pracovníci ve smíšeném hospodářství	0,2	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	21%
93210	Ruční baliči, plniči a etiketovači	7,4	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	24%
93291	Manipulační dělníci ve výrobě	18,7	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	22%

93292	Pomocní dělníci ve výrobě	22,1	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	25%
93293	Pomocní montážní dělníci	4,2	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	29%
93331	Pomocní skladníci	13,9	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	31%
96110	Pracovníci odvozu a recyklace odpadů	3,5	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	10%
96131	Uklízeči veřejných prostranství	10,4	E, H, J, K, L, M, N, P, R, T, V	13%

Pozn.: Názvy jednotlivých kategorií dosaženého vzdělání podle KKOV uvádí Tabulka II v Příloze 1.

Zdroj: ISPV (MPSV), zpracování TREXIMA.

Tabulka II: Kategorie dosaženého vzdělání podle KKOV

Kód	Název	Zkrácený název
A	Bez vzdělání	Bez vzdělání
B	Neúplné základní vzdělání	Neúplné základní vzdělání
C	Základní vzdělání	Základní vzdělání
D	Nižší střední vzdělání	Nižší střední vzdělání
E	Nižší střední odborné vzdělání	Nižší střed. odbor. vzděl.
H	Střední odborné vzdělání s výučním listem	Stř. odb. vzd. s výuč. listem
J	Střední nebo střední odborné vzdělání bez maturity i výučního listu	Stř./stř. odb. bez Mat. a VL
K	Úplné střední všeobecné vzdělání	Úplné stř. všeob. vzdělání
L	Úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou	Úpl. stř. odb. vzd. s VL i Ma
M	Úplné střední odborné vzdělání s maturitou (bez vyučení)	Úpl. stř. odb. vz. s M bez VL
N	Vyšší odborné vzdělání	Vyšší odborné vzdělání
P	Vyšší odborné vzdělání v konzervatoři	Vyšší odb. vzd. konzervatoř
R	Vysokoškolské bakalářské vzdělání	VŠ bakalářské vzdělání
T	Vysokoškolské magisterské vzdělání	Vysokoškolské mag. vzděl.
V	Vysokoškolské doktorské vzdělání	Vysokoškolské dokt. vzděl.

Zdroj: MŠMT, zpracování TREXIMA.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost